

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annettua lakia. Tavoitteena on tupakoinnista aiheutuvien haittojen vähentäminen tehostamalla alaikäisiä koskevan tupakkatuotteiden myyntikiellon noudattamista ja ehkäisemällä tupakkatuotteiden laitonta vähittäismyyntiä ja säätämällä savukkeille paloturvallisuusvaatimukset.

Esityksen mukaan tupakkatuotteiden myynti olisi luvanvaraista ja luvan myöntäminen ja myynninvalvonta maksullista. Maksujen saaja olisi kunta. Kunta vahvistaisi maksujen perusteet taksassa siten, että maksuilla katettaisiin enintään lupahakemuksen käsittelystä ja päätöksestä sekä valvonnasta

kunnalle aiheutuvat kustannukset. Kunta voisi tietyin edellytyksin peruuttaa antamansa tupakkatuotteiden vähittäismyyntiluvan. Myös tupakkatuotteiden osto tukkukaupasta jälleenmyyntiin edellyttäisi vähittäismyyntilupaa.

Tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten vähimmäiskoot olisivat 20 savuketta, 10 pikkusikaria tai 30 grammaa irtotupakkaa. Lisäksi savukkeiden olisi itsestään palamista koskevilta ominaisuuksiltaan täytettävä paloturvallisuusvaatimukset. Rangaistussäännöksistä poistettaisiin eräitä syytteen nosto-oikeutta ja tunnusmerkistöä koskevia rajoituksia.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Nykytila.....	3
1.1. Lainsäädäntö	3
1.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö	3
1.3. Nykytilan arviointi.....	5
Pakkauskoko	6
Tupakkatuotteiden pakkausten pienempää haitallisuutta kuvaavat ilmaisut.....	7
Savukkeiden paloturvallisuus.....	7
Tupakkatuotteiden mainonta	7
Alaikäiselle myynti	8
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	8
2.1. Myynnin luvanvaraisuus.....	8
2.2. Valvonnan järjestäminen	9
2.3. Pakkauskoon rajoittaminen.....	10
2.4. Savukkeiden paloturvallisuus.....	10
2.5. Tupakkatuotteiden pakkausmerkintävaatimukset Euroopan yhteisön ulkopuolelle vietävien tupakkatuotteiden pakkauksissa.....	12
2.6. Tupakkamainonnan kieltäminen ulkomaisissa painotuotteissa	12
2.7. Seuraamukset.....	12
2.8. Syytteen nosto-oikeuden rajoitusten poistaminen	13
3. Esityksen vaikutukset.....	13
4. Asian valmistelu	15
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	16
1. Lakiehdotuksen perustelut.....	16
2. Tarkemmat säännökset	22
3. Voimaantulo	22
4. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	23
LAKIEHDOTUS.....	24
Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta....	24
LIITE	30
RINNAKKAISTEKSTI.....	30
Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta....	30

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö

Suomessa tupakkatuotteiden myynti ei edellytä lupaa eikä ilmoitusta eikä myyjää koskevia tietoja kerätä kunnan, läänin eikä valtakunnan tasolla. Toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain (693/1976), jäljempänä *tupakkalaki*, 10 §:n 1 momentissa kielletään tupakkatuotteiden myynti ja muu luovuttaminen elinkeinotoiminnassa kahdeksaatoista vuotta nuoremmille ja 10 a §:ssä suunuuskan maahantuonti, myynti ja muu luovuttaminen elinkeinotoiminnassa. Tupakkalain 10 §:n 2 momentin mukaan tupakkatuotteita ja tupakointivälineitä myyvällä elinkeinonharjoittajalla tulee olla omavalvontasuunnitelma myyntikiellon toimeenpanemiseksi. Kun tupakkatuotteita myydään automaattisesta myyntilaitteesta tupakkalain 11 §:n mukaan, myynnin tulee olla valvottua. Suomessa myytävissä tupakkatuotteissa tulee tupakkalain mukaan olla suomen- ja ruotsinkieliset varoitusmerkinnät ja merkinnät tuotteiden terva-, nikotiini- ja hiilimonoksidipitoisuuksista. Lisäksi kuhunkin vähittäismyyntipakkaukseen on kiinnitettävä tupakkaverosta annetun lain (1470/1994) mukainen hintalipuke tai teksti, josta käy ilmi tuotteen vähittäismyyntihinta.

Suomessa myytävien tupakkatuotteiden pakkauksissa ei tupakkalain mukaan saa käyttää sellaisia ilmaisuja, nimityksiä, tavaramerkkejä ja kuvallisia tai muita merkkejä, jotka luovat vaikutelman, että kyseinen tupakkatuote on vähemmän haitallinen kuin muut.

Vähittäismyyntipakkauksessa myytävien savukkeiden määrää ei laissa ole rajoitettu.

Savukkeille ei ole säädetty erityisiä paloturvallisuusvaatimuksia. Tupakoinnista aiheutuvia tulipaloja on pyritty ehkäisemään säättämällä muun tuassa paloturvallisuusvaatimukset patjoille ja pehmustetuille huonekaluille. Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annettua lakia (75/2004) edeltäneen tuoteturvallisuuslain (914/1986) nojalla on annettu asetus pehmustettujen istuinhuonekalujen paloturvallisuus-

vaatimuksista (743/1990) sekä asetus patjojen paloturvallisuusvaatimuksista (57/1991). Näissä asetuksissa säädetään testausvaatimuksista, joilla elinkeinonharjoittajan tulee tarvittaessa osoittaa, etteivät tuotteet syty kytevästä savukkeesta. Vaatimusten seurauksena markkinoilta ovat poistuneet kaikkein palovaarallisimmat ja herkimmin syttyvät materiaalit.

Tupakkatuotteiden mainontakieltoa ei sovelleta mainontaan sellaisessa Suomessa levitettävässä ulkomaisessa painokirjoituksessa, jonka pääasiallinen tarkoitus ei ole tupakkatuotteiden mainonta.

Virallisen syyttäjän syytteen nosto-oikeutta tupakan markkinointirikkomuksissa, tupakan markkinointirikoksissa ja tupakan myyntirikkomuksissa on rajoitettu. Tupakan myyntirikkomuksen tunnusmerkistö toteutuu vasta, kun säännöksiä on rikottu toistuvasti ja vastoin kunnan antamaa kieltoa. Virallinen syyttäjä saa nostaa syytteen vain valvontaviranomaisen ilmoituksesta. Suunuuskan elinkeinotoiminnassa tapahtuvan myyntikiellon rikkomisesta sen sijaan voidaan ilmoittaa suoraan viralliselle syyttäjälle.

1.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

Tupakkatuotteiden myynnin luvanvaraisuus on toteutettu monessa Euroopan unionin jäsenmaassa. Myynti on Maailman terveysjärjestön The European Tobacco Control-reportin mukaan tällä hetkellä luvanvaraista ainakin Belgiassa, Bulgariassa, Espanjassa, Irlannissa, Italiassa, Itävallassa, Kreikassa, Kyproksella, Latviassa, Liettuassa, Puolassa, Ranskassa, Saksassa, Slovakiassa, Sloveniasa, Unkarissa ja Virossa. Ruotsissa tupakkatuotteiden myynti säädettiin ilmoitusvelvollisuuden alaiseksi toiminnaksi vuoden 2003 alusta. Ilmoitusvelvollisuuden muuttamista lupamenettelyksi selvitetään, sillä 20–30 prosenttia ruotsalaisista tupakkakauppiaista ei ole eri syistä johtuen rekisteröitynyt.

Palveluista sisämarkkinoilla annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/123/EY 9 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat asettaa palvelutoiminnan aloittamisen

tai harjoittamisen ehdoksi lupajärjestelmän noudattamisen vain siinä tapauksessa, että lupajärjestelmä ei ole ketään syrjivä, lupajärjestelmän tarve on perusteltavissa yleiseen etuun liittyvästä pakottavasta syystä eikä tavoiteltua päämäärää voida saavuttaa vähemmän rajoittavalla toimenpiteellä, etenkin koska jälkikäteisvalvonta tapahtuisi liian myöhään, jotta sillä olisi todellista vaikutusta. Jäsenvaltiota ei 16 artiklan mukaan estetä asettamasta palvelutoiminnan harjoittamista koskevia vaatimuksia, jotka ovat perusteltuja muun muassa kansanterveyden suojeluun liittyvin syin. Ehdotettu myynnin luvanvaraistaminen täyttää direktiivissä mainitut edellytykset, koska myynnin luvanvaraistamisen tavoitteena on vähentää alaikäisten tupakkatuotteiden saatavuutta ja tupakoinnin yleisyyttä ja tällä tavoin suojella kansanterveyttä. Nykyinen jälkikäteisvalvonta tupakkatuotteiden alaikäisille myynnin estämiseksi ei ole osoittautunut riittävän tehokkaaksi keinoksi, sillä huomattava osa alaikäisistä tupakoi. Lupajärjestelmä ei ole myöskään ketään syrjivä, sillä kaikilla laissa mainitut lupaehdot täytävillä on yhtäläinen mahdollisuus myyntiluvan saamiseen.

Yhdysvalloissa savukkeiden paloturvallisuutta koskevaa lainsäädäntöä yritettiin saada aikaan jo 1970-luvulla. Tuolloin kuitenkin tupakkateollisuuden voimakas vastustus kaatoi esityksen. Ensimmäiset osavaltiokohtaiset säädösesitykset annettiin 1980-luvun alussa, mutta säädöksiä on tullut voimaan vasta 2000-luvulla. Osavaltioista ensimmäisenä savukkeiden paloturvallisuusvaatimukset tulivat voimaan New Yorkissa kesäkuussa 2004. Samanlaiset vaatimukset on annettu vuoden 2007 loppuun mennessä 21 muussa osavaltiossa, jotka yhteensä kattavat 52 prosenttia Yhdysvaltojen väestöstä.

Osavaltioiden savukkeiden paloturvallisuusvaatimukset ovat keskenään yhteneväiset. Myynnissä olevien savukkeiden on sammuettava itsestään, jos niitä ei aktiivisesti imetä. Savukkeen sammumisen testausmenetelmänä käytetään standardia ASTM E2187–04 ”Standard Test Method for Measuring the Ignition Strength of Cigarettes”. (ASTM American Society for Testing and Materials). Testissä palava savuke asetetaan paperipinon päälle, jossa on 10 kerrosta standardisuoda-

tinpaperia. Vaatimukseksi on asetettu, että korkeintaan 25 prosenttia testattavasta 40 savukkeen erästä saa palaa loppuun asti. Valmistustekniset tai muut keinot, joilla vaatimus saadaan täytettyä, ovat valmistajan määritettävissä. Jos toteutustapana on ohuiden nauhojen lisääminen savukepaperiin eräänlaisiksi jarrukohdiksi, nauhojen sijainnille kuitenkin on voitu asettaa vaatimuksia.

Valmistajalta edellytetään vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi sertifikaatti, joka on uusittava kolmen vuoden välein. Testaus on tehtävä akkreditoitussa laboratorioissa. Laboratorion pätevyyden arvioinnissa käytetään standardia ISO/IEC 17025. Savukepakkausissa on oltava merkintä siitä, että savukkeet ovat osavaltion vaatimusten mukaisia. Merkintä on tehtävä osavaltion viranomaisen hyväksymällä tavalla, esimerkiksi pakkauksen viivakoodin yhteyteen lisättävällä pienellä lisämerkillä. Osavaltioiden säätämät siirtymäajat vaatimusten voimaan tulemiselle ovat vaihdelleet puolesta vuodesta kahteen vuoteen.

Kanadassa säädettiin ensimmäisenä koko maata koskevat savukkeiden paloturvallisuusvaatimukset, jotka tulivat voimaan loka-kuussa 2005. Vaatimukset sisältyvät tupakkalainsäädäntöön ja koskevat kaikkia Kanadassa valmistettuja tai maahantuotuja savukkeita. Vaatimukset vastaavat Yhdysvaltojen osavaltioiden asettamia vaatimuksia ja perustuvat samaan ASTM E2187–04 standardiin. Jokaisen valmistajan on lisäksi tehtävä vuosittain kaikille savukemerkeilleen myrkyllisyysmittaukset, joiden tulokset on toimitettava viranomaisille.

Paloturvallisuusvaatimukset ovat olleet voimassa vasta niin vähän aikaa, ettei niiden vaikutuksia tulipalojen vähenemiseen voida vielä arvioida luotettavasti. Kansainvälisissä asioita koskevissa muistioissa on arviona mainittu tupakkaperäisten tulipalojen vähentyvän kolmanneksella. Kanadan terveystieteiden tuotevalvonnassa valtaosa myynnissä olevista savukkeista on täyttäneet uudet paloturvallisuusvaatimukset. Uudet vaatimukset eivät ole vaikuttaneet savukkeiden hintaan eivätkä myyntimääriin. Uudenlaisten savukkeiden ei ole myöskään havaittu muilta ominaisuuksiltaan, kuten myrkyllisyydeltään, poikkeavan tavallisista savukkeista.

Vastaavia paloturvallisuusvaatimuksia on valmisteilla myös muissa maissa kuten Australiassa ja Iso-Britanniassa. Australiassa julkaistiin maaliskuussa 2007 sääntelyn perustaksi kansallinen standardi AS4830–2007, joka perustuu Yhdysvalloissa ja Kanadassa käytössä olevaan ASTM-standardiin. Iso-Britanniassa ehdotukset ovat olleet lausunnolla alkuvuodesta 2008.

Euroopan yhteisössä savukkeiden paloturvallisuusvaatimusten säätämismahdollisuuksista on keskusteltu syksystä 2005 lähtien sekä tupakkatuotteiden valmistamista, esittämistä ja myyntiä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/37/EY, jäljempänä *tupakkatuotedirektiivi*, sääntelykomiteassa että yleisestä tuoteturvallisuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/95/EY, jäljempänä *tuoteturvallisuusdirektiivi*, komiteassa. Keskusteluissa jäsenvaltiot ovat kannattaneet yhteisösääntelyä, jossa mallina käytettäisiin Kanadan ja Yhdysvaltojen vaatimuksia.

Jäsenvaltiot hyväksyivät marraskuussa 2007 tuoteturvallisuusdirektiivin komiteassa ehdotuksen komission päätökseksi paloturvallisuuteen liittyvistä vaatimuksista, jotka savukkeita koskevien eurooppalaisten standardien on täytettävä. Päätösehdotuksessa paloturvallisuusvaatimus on vastaava kuin Kanadassa ja Yhdysvalloissa: testattavasta savuke-erästä korkeintaan 25 prosenttia saa palaa loppuun asti. Komission päätös on tarkoitus tehdä lähiaikoina.

Päätöksen nojalla komission on tarkoitus antaa kesällä 2008 Eurooppalaiselle standardisoimisjärjestölle (CEN) toimeksianto paloturvallisuusstandardin laatimiseksi. Päätöksen perusteluosassa edellytetään, että valmistelu pohjautuu ASTM E2187–04 standardiin. Komissio arvioi standardin valmistelun vievän vähintään 2–3 vuotta.

Standardin valmistuttua komissio yhdessä tuoteturvallisuusdirektiivin komitean kanssa arvioi, voidaanko standardi hyväksyä tuoteturvallisuusdirektiivin tarkoittamaksi yleisen turvallisuusvaatimuksen varmistavaksi eurooppalaiseksi standardiksi. Vastaavalla menettelyllä on aiemmin säädetty muun muassa

savukkeensyöttimien lapsiturvallisuudesta.

Maaailman terveysjärjestö (WHO) hyväksyi 21 päivänä toukokuuta 2003 tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen (WHO Framework Convention on Tobacco Control). Sopimus tuli Suomea sitovaksi 24 päivänä huhtikuuta 2005. Sopimuksen mukaan savukkeiden myynti pienissä pakkauksissa tulisi kieltää, koska alaikäisillä on niiden ostamiseen paremmat taloudelliset mahdollisuudet.

Euroopan Neuvosto on 2 päivänä joulukuuta 2003 antanut suosituksen (2003/54/EY), että jäsenvaltiot kieltäisivät savukkeiden myynnin alle 19 savukkeen pakkauksissa.

Tupakkatuotteiden mainontaa ja sponsoroimista koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/33/EY, jäljempänä *tupakkamainontadirektiivi*, täytäntöönpanoaika päättyi 31 päivänä heinäkuuta 2005. Direktiivi kieltää kaiken tupakkamainonnan lehdissä, radiossa ja Internetin avulla toteutettuna. Direktiivin mukaan tupakkatuotteiden mainontakieltoa ei sovelleta julkaisuihin, jotka on painettu ja julkaistu kolmansissa maissa, jos näitä julkaisuja ei ole ensisijaisesti suunnattu yhteisön markkinoille. Euroopan komissio on lähettänyt syksyllä 2006 kirjallisen kyselyn niille jäsenvaltioille, jotka eivät ole saattaneet tupakkamainontadirektiivin edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä voimaan.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on tuomioissaan 10 päivänä joulukuuta 2002 asiassa C491/01 (The Queen, Secretary of State for Health vastaan British American Tobacco (Investments) Ltd ja Imperial Tobacco Ltd) todennut, että tupakkatuotedirektiivin tietynlaisten tuotekuvausten kieltämistä koskevaa 7 artiklaa voidaan soveltaa vain yhteisössä myytäviin tupakkatuotteisiin.

1.3. Nykytilan arviointi

Tupakkatuotteiden saatavuus Suomessa arviolta 30 000–40 000 myyntipaikasta on suuri verrattuna alkoholin ja lääkkeiden tarjontaan. Suomessa alkoholia voi hankkia 339 alkoholin- ja 7 500 oluen myyntipaikasta ja

lääkkeitä 805 apteekista ja sivuapteekista. Nikotiinivalmisteiden myyntipaikkoja on noin 3 900.

Tupakkatuotteiden elinkeinotoiminnassa tapahtuva myynti ja muu luovuttaminen alle 18-vuotiaille on ollut kiellettyä vuodesta 1995 alkaen. Myyntikiellon myönteisenä vaikutuksena alle 14-vuotiaiden tupakkaostot ja tupakointi ovat vähentyneet. Sen sijaan kiellon toimivuus 16 ja 18-vuotiaiden nuorten ikäryhmissä tupakkaostojen ja tupakoinnin vähentämisessä on ollut selvästi vähäisempää.

Tämä johtuu paljolti valvonnan vähäisyydestä, jotka ovat heikentäneet kiellon noudattamista. Tupakkalain mukaan tupakkatuotteiden myyntiä valvoo kunta. Valvonta on tällä hetkellä pääosin ilmoitusten pohjalta tapahtuvaa valvontaa ja sellaisena riittämätöntä.

Myyntikieltojen noudattamisen valvonta tehostuisi nykyisestä, jos valvontaa kehitettäisiin järjestelmällisemmäksi ja valvontaviranomaiset saisivat tietoonsa kaikki tupakkatuotteiden myyntipaikat. Kaikkein tehokkainta olisi, jos myyntikieltojen valvontaa voitaisiin valvoa ostokokein.

Myyntikieltojen noudattaminen paranisi, jos valvonta olisi järjestelmällistä, ja valvontaviranomaisella olisi tiedossaan kaikki tupakkatuotteiden myyntipaikat.

Myönteisestä kehityksestä huolimatta nuorten tupakointi on edelleen yleistä ja tytöillä yleisempää kuin aikuisilla naisilla. Kansanterveyslaitoksen Aikuisväestön terveyskäyttäytymistutkimuksen mukaan vuonna 2007 työikäisistä miehistä 26 prosenttia ja naisista 17 prosenttia tupakoi päivittäin. Tampereen yliopiston Nuorten terveystapatutkimuksen 2007 mukaan vuonna 2007 16–18-vuotiaista pojista tupakoi päivittäin 24 prosenttia ja tytöistä 25 prosenttia. Valtioneuvoston vuonna 2001 hyväksymässä periaatepäätöksessä Terveys 2015 –kansanterveysohjelmasta asetettiin tavoite, että nuorten tupakointi vähenee vuoteen 2015 mennessä niin, että 16–18-vuotiaista nuorista alle 15 prosenttia tupakoi.

Tupakkatuotteiden alaikäisiä koskevan myyntikiellon rikkominen on edelleen varsin yleistä, kuten taulukoidut Tampereen yliopiston vuonna 2007 tekemän Nuorten terveystapatutkimuksen tulokset esimerkiksi 14 ja 16-vuotiaiden kohdalla osoittavat. Ostajan

iän kasvaessa, myyntikiellon rikkominen yleistyy jyrkästi.

Taulukko: Nuorten käyttämät tupakkatuotteiden ostopaikat

Ostopaikka	14-v.	16-v.
kauppa	16 %	33 %
kioski	30 %	41 %
huoltoasema	7 %	17 %
muu kaupallinen lähde	35 %	53 %

Nuorten terveystapatutkimuksen tietojen mukaan myyntikieltoa rikottiin vuonna 2007 joka kuukausi 14-vuotiaiden kohdalla noin 15 500 kertaa kuukaudessa ja 16-vuotiaiden kohdalla noin 70 000 kertaa kuukaudessa.

Merkittävä myyntirikkomusten määrä, valvonnan ja valvontakeinojen vähäisyys ovat edellä kuvatun perusteella edelleen laaja ja merkittävä ongelma.

Ehdotettu tupakkatuotteiden myynnin luvanvaraistaminen ja valvonnan selkeyttäminen tukee valtioneuvoston asettamaa nuorten tupakoinnin vähenemistä koskevaa kansanterveystavoitetta, ehkäisee suunuuskan ja muiden tupakkalain vastaisten tupakkatuotteiden maahantuontia ja myyntiä elinkeinotoiminnassa sekä parantaa tupakkalain säännösten valvontaa.

Pakkauskoko

Tupakkateollisuus sanoutui 1990-luvulla irti kauppa- ja teollisuusministeriön kanssa tekemästään kirjallisesta sitoumuksesta olla markkinoimatta Suomessa pienikokoisia savukepakkauksia. Kun alle 20 savuketta sisältävät savukepakkaukset tuotiin markkinoille, niistä tuli nopeasti halvemman hintansa perusteella nuorten suosimia tupakoinnin keilu- ja aloituspakkauksia. Savukepakkauksen kokojen vaihtelu mahdollisti hinnan käyttämisen markkinointikeinona.

Eräissä maissa, joissa savukepakkauksen kokoa on jo rajoitettu, on alettu markkinoida 20 savukkeen pakkauksia, jotka on jaettavissa 10 savukkeen käyttöpakkauksiksi. Tämä on osoitus pienen savukepakkauksen käytös-

tä tupakoinnin edistämiskeinona.

Myös itsekäärittävien savukkeiden käyttö on varsin yleistä nuorten keskuudessa, sillä itsekäärityksen savukkeen hinta jää puoleen tehdasvalmisteisen savukkeen hinnasta. Jos tupakkatuotteiden hintoja nostetaan verotusta lisäämällä niin kuin pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmassa on päätetty ja pienimmän savukepakkauksen vähimmäiskooksi säädetään 20 savuketta, on vaara, että markkinoille ilmaantuvat irtotupakan pienpakkaukset nykyisten 30 ja 50 gramman pakkausten ohelle ja nykyistä 10 pikkusikarin pakkausta pienemmät pikkusikaripakkaukset.

Tupakkatuotteiden pakkausten pienempää haitallisuutta kuvaavat ilmaisut

Suomessa myytävien tupakkatuotteiden pakkauksissa ei saa käyttää sellaisia ilmaisuja, nimityksiä, tavaramerkkejä ja kuvallisia tai muita merkkejä, jotka luovat vaikutelman, että kyseinen tupakkatuote on vähemmän haitallinen kuin muut. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on tuomiossaan 10 päivänä joulukuuta asiassa C491/01 todennut, että kyseistä tupakkatuotedirektiivin tietynlaisten tuotekuvausten kieltämistä koskevaa 7 artiklaa voidaan soveltaa vain yhteisössä myytäviin tupakkatuotteisiin. Säännöksessä ei ole erikseen todettu, että 7 artiklaa voidaan soveltaa vain yhteisössä myytäviin tupakkatuotteisiin. Tupakkalain 7 a §:ssä olisi vastaavasti selvyden vuoksi todettava, että säännöstä sovelletaan vain yhteisössä myytäviin tupakkatuotteisiin.

Savukkeiden paloturvallisuus

Kuolemaan johtaneiden tulipalojen yleisin syytymissyy Suomessa on tupakointi ja siihen liittyvä huolimaton tulenkäsittely. Tupakoinnista alkunsa saaneissa paloissa kuolee vuosittain 25–35 ihmistä, mikä on 30–40 prosenttia tapaturmaisista palokuolemista. Suurimmassa osassa tapauksia on kyse tupakoinnista vuoteessa tai sohvalla. Tupakoinnista alkunsa saaneen palon uhri on usein alkoholin tai muiden päihhteiden vaikutuksen alainen. Palon uhri on usein myös ikäännytynyt tai liikuntarajoitteinen henkilö.

Pelastustoimen tilastojen mukaan kaikista tulipaloista yli 5 prosenttia arvioidaan saaneen alkunsa palavasta savukkeesta tai muusta tupakkatuotteesta. Tämä on keskimäärin 700 tulipaloa vuosittain. Näiden palojen aiheuttamat välittömät omaisuusvahingot arvioidaan yli 6 miljoonaksi euroksi vuosittain. Lähes 40 prosenttia savukkeesta alkaneista tulipaloista on maastopaloja, mikä on 8 prosenttia kaikista maastopaloista. Näissä paloissa palanut maastopinta-ala on keskimäärin yli 50 hehtaaria vuosittain.

Tupakoinnista aiheutuvaa paloriskiä on pyritty pienentämään säätämällä patjoille ja pehmustetuille istuinhuonekaluille paloturvallisuusvaatimukset, joiden mukaan ne eivät saa testissä syttyä palavasta savukkeesta. Huonekalujen vaatimukset ovat olleet voimassa vuodesta 1991, patjojen vuodesta 1992. Käytössä on vielä myös vanhempia huonekaluja, jotka eivät täytä näitä vaatimuksia. Säädökset ovat kansallisia, mikä vähentää niiden tunnettuutta elinkeinonharjoittajien keskuudessa. Lisäksi kuluttajat tuovat Suomeen muista maista tavaroita, jotka eivät aina täytä kansallisia paloturvallisuusvaatimuksia. Vuodevaatteille vastaavia yleisiä paloturvallisuusvaatimuksia ei ole. Vaikeasti syttyviä lakanoita ja muita tekstiilejä käytetään lähinnä vain hotelleissa ja hoitolaitoksissa. Palovahinkoja ja erityisesti palokuolemia on pyritty ehkäisemään myös säätämällä palovaroitteet pakollisiksi asunnoissa.

Nykyisten savukkeiden aiheuttama paloriski ei ole hyväksyttävissä. Mikään palava tuote ei voi koskaan olla täysin paloturvallinen, mutta riskiä, että palava savuke sytyttää tulipalon, on mahdollista pienentää merkittävästi heikentämällä savukkeen palamisominaisuuksia. Yhdysvaltojen ja Kanadan esimerkit osoittavat, että paloturvallisuusvaatimusten säätäminen savukkeille on taloudellisesti ja teknisesti mahdollista ilman, että siitä aiheutuu haittaa kuluttajille. On myös nähtävissä, että valmistajat eivät tuo itsestään sammuvia savukkeita markkinoille omaaloitteisesti, vaan vasta säädösten velvoittamina.

Tupakkatuotteiden mainonta

Tupakkamainontadirektiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaan tupakkatuotteiden mainonta-

kieltoa ei sovelleta julkaisuihin, jotka on painettu ja julkaistu kolmansissa maissa, jos näitä julkaisuja ei ole ensisijaisesti suunnattu yhteisön markkinoille. Voimassa olevan tupakkalain 8 §:n 2 momentin mukaan mainontakieltoa ei sovelleta mainontaan sellaisessa Suomessa levitettävässä ulkomaisessa painokirjoituksessa, jonka pääasiallinen tarkoitus ei ole tupakkatuotteiden mainonta. Säännös ei ole tupakkamainontadirektiivin mukainen, eikä sen nojalla voida puuttua toisessa jäsenvaltiossa painettujen ja Suomeen levitettävien julkaisujen tupakkamainontaan.

Tupakkamainontadirektiivin 7 artikla edellyttää, että jäsenvaltiot säätävät direktiivin nojalla annettujen kansallisten säädösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista. Kansallisiin säädöksiin on sisällytettävä säännöksiä sen varmistamiseksi, että henkilöillä tai organisaatioilla, joilla on jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti oikeutettua etua direktiivin vastaisen mainonnan, sponsoroinnin tai muun menettelyn lopettamisesta, voivat ryhtyä oikeustoimiin tällaista mainontaa tai sponsorointia vastaan. Voimassaolevassa tupakkalaissa on virallisen syyttäjän syytteen nosto-oikeutta rajoitettu siten, että syytteen nostaminen markkinointirikkomuksesta tai markkinointirikoksesta edellyttää Tuotevalvontakeskuksen ilmoitusta. Rajattu syytteen nosto-oikeus ei ole tarkoituksenmukaista ja poikkeaa muissa rikoksissa omaksutusta sääntelystä. Tupakkamainontaa valtakunnallisella tasolla valvovan Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen asiantuntimus olisi kuitenkin edelleen syyttäjän käytössä, mikä varmistettaisiin siten, että syyttäjän tulisi sekä tupakan markkinointirikkomusta että tupakan markkinointirikosta koskevaa asiaa käsitellessään varata Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle tilaisuus antaa lausuntonsa. Myös tuomioistuimen tulisi tupakan markkinointirikkomustai markkinointirikosasiaa käsitellessään varata Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle tilaisuus tulla kuulluksi.

Alaikäiselle myynti

Syytteen nostaminen tupakan myyntirikkomuksissa edellyttää voimassaolevan lain mukaan kunnan ilmoituksen. Kunnan val-

vontaviranomaisen on kiellettävä alaikäiselle myynti tai muu elinkeinotoiminnassa tapahtuva luovuttaminen ennen viralliselle syyttäjälle ilmoittamista. Rangaistavuus edellyttää, että kunta on antanut yhden kiellon ja että elinkeinonharjoittaja on rikkonut tätä kieltoa. Rajoituksen poistaminen alaikäisiä koskevan myyntikiellon noudattamisen varmistamiseksi olisi yhdenmukainen ja oikeassa suhteessa ehdotetun mainontaa koskevan ja jo käytössä oleva suunuuskan myyntiä koskevan valvonnan kanssa.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Myynnin luvanvaraisuus

Esityksen mukaan tupakkatuotteiden vähittäismyynti säädettäisiin luvanvaraiseksi ja myynnin valvontaa tehostettaisiin tupakkatuotteiden tupakkalain vastaisen myynnin estämiseksi. Tupakkatuotteita voisi myydä se, jolle myyntipaikan sijaintikunta on myöntänyt näiden tuotteiden myyntiä koskevan myyntipaikkakohtaisen vähittäismyyntiluvan. Vähittäismyyntilupa voitaisiin myöntää myös määräaikaisena, jos toiminta on luonteeltaan määräaikaista. Määräaikainen lupa myönnettäisiin enintään yhden vuoden ajaksi. Silloin kun myyntipaikan sijaintikuntaa ei voida osoittaa, kuten esimerkiksi liikennevälineissä, luvan myöntäisi elinkeinonharjoittajan kotikunta. Vähittäismyyntilupa myönnettäisiin sille, joka on esittänyt hyväksyttävän omavalvontasuunnitelman ja tupakkalain säännökset täyttävän selvityksen tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden sijoittelusta tupakkatuotteiden myyntipisteessä ja jonka myynnin valvontajärjestelyt ovat riittävät. Luvasta perittäisiin myyntilupamaksu. Kunta vahvistaisi taksassa maksun perusteet sellaiseksi, että sillä katettaisiin luvan käsittelystä ja myöntämisestä kunnalle aiheutuvat kustannukset.

Luvanvaraistaminen mahdollistaisi aiempaa paremman myynnin valvonnan, koska vähittäismyyntiluvan myöntävä ja myyntiä valvova kunnallinen valvontaviranomainen saisi tietoonsa kunnan alueella olevat tupakkatuotteiden myyntipaikat, myyntipisteet,

automaattiset myyntilaitteet, omavalvontasuunnitelmat, tiedot tuotteiden sijoittelusta myyntipisteissä ja myynnin valvontajärjestelyt. Lupajärjestelmä mahdollistaisi myös luvan peruuttamisen eräissä tupakkalain säännösten rikkomistapauksissa. Myynnin luvanvaraistamisen tavoitteena on vähentää alaikäisten tupakkatuotteiden saatavuutta ja tupakoinnin yleisyyttä. Tupakkatuotteiden saatavuutta voitaisiin myös tulevaisuudessa rajoittaa ja vähentää lakiin perustuvalla lupajärjestelmällä. Luvanvaraistamisen tavoitteena on myös estää laittomasti maahantuotujen kiellettyjen ja muiden tupakkalain vastaisten tupakkatuotteiden levitys laillisten tupakkatuotteiden jakelukanavien kautta.

Tarkempia säännöksiä lupahakemuksen sisällöstä ja lupatietojen näkyvillä pidosta voitaisiin antaa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Tavoite on, että tupakkatuotteiden ja nikotiinivalmisteiden hakumenettely, myyntilupahakemusten käsittely ja päätöksenteko voitaisiin teknisesti yhdistää ja perustaa automaattiseen tietojen käsittelyyn.

Mahdollisuudet alkoholi- ja tupakkalain valvonnan hallinnolliseen yhteensovittamiseen selvitetään vaalikauden loppuun mennessä.

2.2. Valvonnan järjestäminen

Kunta valvoo nykysäädösten mukaan tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntiä, myynnin omavalvontaa, tupakkatuotteiden varastointi- ja myyntipaikkoja, mainonta- ja myynninedistämiskieltoja ja tupakointikieltojen ja -rajoitusten noudattamista toimialueensa päiväkodeissa ja oppilaitosten oppilaille tarkoitetuissa sisätiloissa ja niiden pääasiassa kahdeksaatoista vuotta nuoremille tarkoitetuilla ulkoalueilla, virastojen ja viranomaisten sekä niihin verrattavien julkisten laitosten yleisölle ja asiakkaille varatuissa sisätiloissa ja yleisten kulkuneuvojen sisätiloissa. Kunta valvoo myös ravintoloiden tupakointikieltoja.

Kunnan valvontaviranomaisen menettelyä tupakkalain rikkomistapauksissa ehdotetaan yksinkertaistettavaksi. Valvonnan vaikutusmahdollisuudet riippuvat niistä toimenpiteistä, joita valvojalla on käytettävissään rikko-

mustilanteita varten. Havaittuaan elinkeinonharjoittajan esimerkiksi myyvän tupakkaa alaikäisille kunnan viranomaisen tulee voimassaolevan lain mukaan kirjoittaa elinkeinonharjoittajalle hallinnollinen kieltopäätös ja asettaa määräaika, jonka kuluessa elinkeinonharjoittajan tulee lopettaa tupakan myynti alaikäisille. Vain siinä tapauksessa, että elinkeinonharjoittajan havaitaan vastoin kunnan viranomaisen antamaa kieltoa rikkovan myyntikieltoa toistuvasti, kunnan valvontaviranomainen voi ilmoittaa rikkomuksesta viralliselle syyttäjälle. Sakkorangaistukseen tuomitsemisen edellytyksenä on, että tupakkaa myydään alaikäisille toistuvasti vastoin kunnan antamaa kieltoa. Syyttäjän on näytettävä tämä toistuvuus toteen. Määräajan asettamisesta ehdotetaan luovuttavaksi. Kunnan viranomainen itse harkitsisi tapauskohtaisesti, riittääkö tupakkalain vastaisen toiminnan seuraamukseksi rikkomuksen ja laiminlyönnin toteaminen, opastaminen ja kehoitus korjata tilanne. Jos tämän ei katsottaisi riittävän, valvontaviranomainen voisi kieltää säännösten vastaisen toiminnan ja asettaa tarvittaessa uhkasakon antamansa kiellon tehosteeksi. Uhkasakon asettaminen kiellon tehosteeksi on mahdollista voimassa olevan tupakkalainkin mukaan. Käytännössä kunnat eivät ole käyttäneet mahdollisuutta asettaa uhkasakko, sillä uhkasakkomenettelyä pidetään liian monimutkaisena tavanomaisissa rikkomustilanteissa.

Ehdotuksen mukaan kunnan viranomaisen tulee kieltää säännösten vastainen toiminta. Kunnan viranomainen voi ilmoittaa tupakkalain säännösten rikkomisesta suoraan viralliselle syyttäjälle ilman erillisen määräajan asettamista, jos katsoo sen perustelluksi.

Kuntien mahdollisuudet valvoa tupakkatuotteiden myyntiä alaikäisille ja valvonnassa käytettävät keinot ovat osoittautuneet riittämättömiksi. Valvontaviranomaisilla ei ole myyntipaikkoja koskevia tarkkoja tietoja, sillä tupakan myynti ei edellytä lupaa tai ilmoituksen tekemistä. Kuntien taloudelliset valvontaresurssit ovat valvonnan tarpeeseen nähden rajalliset. Elintarvikelain (23/2006) mukaisia elintarvikehuoneistoja on noin 45 000. Arviolta lähes puolessa elintarvikehuoneistoista myydään tupakkatuotteita. Alkoholijuomien vähittäismyyntilupia on vajaa

8 000 ja anniskelulupia noin 9 000. Näiden lukujen perusteella voidaan arvioida, että tupakkatuotteita myydään ainakin 30 000–40 000 myyntipaikassa.

Ehdotetulla tupakkalain muutoksella pyritään luomaan tupakkatuotteiden vähittäismyynnin valvonnalle sellaiset toimintaedellytykset, että niiden avulla voitaisiin estää tupakkalain vastaisten tupakkatuotteiden vähittäismyynti laillisten jakelukanavien kautta ja parantaa tupakkatuotteiden myyntiä koskevien säännösten noudattamista.

Tupakkatuotteiden myyntiä koskevien säännösten noudattamisen parantuminen vähentäisi lasten ja nuorten tupakointia ja siirtäisi mahdolliset tupakoinnin aloittamiskoikeilut myöhempään ikään, jolloin aloittamishalukkuus ja aloittajien määrä ei enää olisi niin suuri kuin aiemmin. Tupakoinnin vähentäminen ja erityisesti lasten ja nuorten tupakoinnin ehkäisy on laajasti hyväksytty yhteiskuntapoliittinen ja keskeinen nuorten terveyttä tukeva tavoite. Yleinen mielipide ja erilaiset julkisyhteisöjen, kansalaisjärjestöjen ja lähiyhteisöjen toimintaohjelmat tukevat lasten ja nuorten terveyskasvatuksen tavoitteita. Erilaisten yhteiskuntapoliittisten keinojen tulisi toimia toisiaan vahvistavasti. Lapsille ja nuorille tapahtuva laajamittainen tupakan myynti ja puutteellinen valvonta voivat tässä suhteessa vaikuttaa negatiivisesti muun toiminnan tuloksellisuuteen. Toisaalta tupakan myyntikiellon noudattamisen tiukentaminen on tarkoituksenmukaista vain, kun tiedotus- ja valistustoiminta saadaan samalla tukemaan nuorten tupakoinnin vähentämistyötä. Tässä tarkoituksessa vuonna 2003 käynnistettiin useampivuotinen valtakunnallinen nuorten tupakoimattomuutta tukeva viestintäkampanja, joka on kohdennettu ja räätälöity tietyille valituille kohderyhmille. Näissä kohderyhmissä tupakointikoikeilut ja tupakointi ovat selvästi vähentyneet ja ennakoivat jatkuessaan valtioneuvoston nuorten tupakoinnin vähentämistavoitteen toteutuvan.

2.3. Pakkauskoon rajoittaminen

Savukkeiden vähittäismyynti- ja käyttöpakkausten vähimmäiskooksi ehdotetaan 20 savuketta ja irtotupakan vähittäismyynti- ja käyttöpakkauksen kooksi nykyistä 30 gram-

man tupakkamäärää. Pikkusikareita saisi myydä vain vähittäismyyntipakkauksessa, jossa on vähintään 10 pikkusikaria. Savukepakkausten sisältämien savukkeiden ja irtotupakan myynti- ja käyttöpakkauksen sisältämän irtotupakan vähimmäismäärän rajoittaminen vähentäisi lasten ja nuorten tupakointia ja siirtäisi mahdolliset tupakoinnin aloittamiskoikeilut myöhempään ikään, jolloin aloittamishalukkuus ja aloittajien määrä vähenisi nykyisestään.

Ehdotetulla savukepakkausten sisältämien savukkeiden ja pikkusikareiden vähimmäismäärän sekä irtotupakan vähittäismyyntipakkausten koon rajoittamisella pyritään ehkäisemään myös pakkauskojen vaihtelun ja pakkausten jakamisen käyttämistä tupakkatuotteiden myynnin ja käytön edistämiskeinona.

Pienten pakkausten kieltäminen on Euroopan unionin neuvoston tupakoinnin ehkäisemisestä ja aloitteista tupakoinnin torjunnan tehostamiseksi antaman suosituksen ja Suomen ratifioiman tupakoinnin torjuntaa koskevan Maailman terveysjärjestön (WHO) puitesopimuksen (WHO Framework Convention on Tobacco Control) mukainen ja tärkeä osa nuorten tupakoinnin aloittamisen ehkäisyä.

Myös itsekäärittävien savukkeiden käyttö on varsin yleistä nuorten keskuudessa, sillä itsekäärittävän savukkeen hinta jää puoleen tehdasvalmisteisen savukkeen hinnasta. Jos tupakkatuotteiden hintoja nostetaan verotusta lisäämällä niin kuin pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmassa on päätetty ja pienimmän savukepakkauksen vähimmäiskooksi säädetään 20 savuketta, on vaara, että markkinoille ilmaantuvat irtotupakan pienpakkaukset nykyisten 30 ja 50 gramman pakkausten ohelle ja nykyistä 10 pikkusikarin pakkausta pienemmät pikkusikaripakkaukset.

2.4. Savukkeiden paloturvallisuus

Savukkeille ehdotetaan säädettäväksi vastaavanlaiset paloturvallisuusvaatimukset kuin mitä on voimassa Kanadassa ja eräissä Yhdysvaltojen osavaltioissa. Vaatimukset korvattaisiin yhteisillä eurooppalaisilla vaatimuksilla niiden valmistuttua. Savukkeiden

olisi oltava niin sanottuja itsestään sammuvia, jolloin olisi pienempi todennäköisyys, että palava savuke huolimattomasti käsiteltynä sytyttää tulipalon. Savukkeiden valmistajan tai maahantuojan olisi osoitettava, että savukkeet täyttävät paloturvallisuusvaatimukset.

Savukkeille säädettäväksi ehdotettujen paloturvallisuusvaatimusten tavoitteena on vähentää tupakoinnista aiheutuvien tulipalojen ja palokuolemien määrää. Tulipalojen määrän odotetaan vähenevän merkittävästi.

Paloturvallisuusvaatimukset ehdotetaan säädettäväksi Kanadan ja Yhdysvaltojen mallin mukaisesti. Suomessa ei ole omaa savukkeiden valmistusta, joten ei ole realistista, että Suomi pienenä markkina-alueena ottaisi yksin käyttöön erilaiset tai esimerkiksi muita tiukemmat vaatimukset. Yhdysvalloissa ja Kanadassa säädettyjen vaatimusten etuna on myös, että ne eivät ole teknologiariippuvaisia, vaan vaatimukset voidaan täyttää eri keinoin ja keinot ovat valmistajan itsensä määrittävissä.

Omien kansallisten vaatimusten vaihtoehtona olisivat yhteiset eurooppalaiset vaatimukset. Valmistelu Euroopan yhteisössä on käynnissä yleisen tuoteturvallisuusdirektiivin soveltamisen puitteissa, mutta vaatimusten voimaantulon aikataulu on kuitenkin vielä epävarma. Eurooppalaisen standardin valmistelu vie vähintään 2–3 vuotta, joten riippuen siirtymäajan pituudesta vaatimukset voivat tulla voimaan aikaisintaan vuonna 2011. Jos standardin valmistelussa päädytään muista maista poikkeavaan lähestymistapaan, vaatimusten voimaantulo kestää todennäköisesti vielä kauemmin. Tässä tilanteessa ei ole perusteita jäädä odottamaan eurooppalaisen standardin voimaantuloa. Myös Iso-Britannia on päätyvässä samaan ratkaisuun.

Tuoteturvallisuusdirektiivin puitteissa käynnistyvä eurooppalaisen standardin valmistelu ei estä kansallisten tuoteturvallisuusvaatimusten säätämistä väliajaksi. Perustamissopimuksen 28 ja 30 artiklan mukaisesti kansallisten säännösten on oltava perusteltuja terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi ja noudatettava vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta. Vastaava tilanne on esimerkiksi sisusteiden paloturvallisuuden sääntelyssä, joka on edelleen täysin kansallista. Sisusteille

on saatu aikaan useita eurooppalaisia testimenetelmästandardeja, mutta ei yhteisiä vaatimuksia, joissa edellytettäisiin standardien noudattamista.

Vaatimusten pohjana ehdotetaan käytettäväksi amerikkalaista ASTM-testistandardia. Vastaavaa kansainvälistä tai eurooppalaista standardia ei ole, ja kyseinen standardi on jo laajasti käytössä. Todennäköistä on, että eurooppalainen standardi pohjautuu samaan standardiin. Käytettäväksi ehdotettu ASTM-testistandardi ja sen pohjalta asetetut vaatimukset ovat syntyneet lähes 30 vuoden tutkimustyön ja politiikkakeskustelun tuloksena. Sammumistestin sijasta testimenetelmänä voisi tulla kyseeseen sytyttämistesti, jolla mallinnettisiin palavan savukkeen kykyä sytyttää huonekalu palamaan. Mallinustesteissä ongelmana on kuitenkin muun muassa niiden herkkyyden ja vaikeampi toistettavuus, mitkä johtavat myös suurempiin testauskustannuksiin.

Tupakoinnista aiheutuviin tulipaloihin voitaisiin vaikuttaa myös säätämällä paloturvallisuusvaatimuksia vaatteille, huonekaluille ja muille kodin sisusteille. Vastaava vaikutusta tulipalojen ja palokuolemien määrään ei kuitenkaan saataisi aikaan. Esimerkiksi vaatteille ja vuodetekstiileille säädettävät paloturvallisuusvaatimukset voisivat koskea vain uusia myynnissä olevia tuotteita, eivät jo käytössä olevia. Tiukemmat paloturvallisuusvaatimukset edellyttäisivät palosuojakemikaalien laajempaa käyttöä, mihin voi liittyä haitallisia ympäristö- ja terveysvaikutuksia. Myös kustannusvaikutukset olisivat mittavat ja ne kohdistuisivat kaikkiin kuluttajiin.

Koska savukkeiden paloturvallisuusvaatimukset eivät poista kaikkia tupakointiin liittyviä paloriskejä, tarvitaan jatkossakin valistusta siitä, miten paloriskejä voidaan vähentää. Pelkän valistuksen keinoin ei kuitenkaan ole saavutettavissa vastaavia vaikutuksia. Tämä johtuu osin myös siitä, että varsinkin kuolemaan johtaneissa savukepaloissa mukana on usein ollut vaikuttavana tekijänä runsas alkoholin käyttö tai henkilön sairauden tai vamman takia heikentynyt liikunta- tai toimintakyky.

Savukkeille ehdotetaan säädettäväksi vastaavanlaiset paloturvallisuusvaatimukset kuin Kanadassa ja eräissä Yhdysvaltojen osavalti-

oissa. Vaatimukset korvattaisiin yhteisillä eurooppalaisilla vaatimuksilla niiden valmistuttua. Savukkeiden olisi oltava niin sanottuja itsestään sammuvia, jolloin olisi pienempi todennäköisyys, että palava savuke huolimattomasti käsiteltynä sytyttää tulipalon. Savukkeiden valmistajan tai maahantuojan olisi osoitettava, että savukkeet täyttävät paloturvallisuusvaatimukset.

Savukkeille säädettäväksi ehdotettujen paloturvallisuusvaatimusten tavoitteena on vähentää tupakoinnista aiheutuvien tulipalojen ja palokuolemien määrää. Tulipalojen määrän odotetaan vähenevän merkittävästi. Savukepalon uhri ei myöskään aina ole tupakoi- ja itse.

2.5. Tupakkatuotteiden pakkausmerkintävaatimukset Euroopan yhteisön ulkopuolelle vietävien tupakkatuotteiden pakkauksissa

Lain 7 a §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, etteivät 1 momentin säännökset koske Euroopan yhteisön ulkopuolelle vietävien tupakkatuotteiden pakkauksia Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen 10 päivänä joulukuuta 2002 tekemän päätöksen mukaisesti.

2.6. Tupakkamainonnan kieltäminen ulkomaisissa painotuotteissa

Ulkomaisten painotuotteiden tupakkamainontaa koskeva säännös ehdotetaan muutettavaksi tupakkamainontadirektiivin mukaisesti niin, että säännös koskisi vain kolmansissa maissa painettuja julkaisuja. Muutoksella saatettaisiin voimaan tupakkamainontadirektiivin määräys. Samalla se mahdollistaisi puuttumisen toisessa jäsenmaassa painatussa painotuotteessa esiintyvään ja Suomessa jakelussa olevaan painotuotteen direktiivissä kiellettyyn tupakkatuotteiden mainontaan.

2.7. Seuraamukset

Ehdotuksen mukaan kunta voisi harkintansa mukaan peruuttaa tupakkatuotteiden vähittäismyyntiluvan määräajaisesti tai pysyvästi, jos laiminlyönti tai rikkomus sitä edellyttää. Lupa voitaisiin peruuttaa, jos tupakka-

tuotteita mainostetaan tai myydään ja muutoin luovutetaan tupakkalain vastaisesti tai jos elinkeinonharjoittaja on jättänyt ilmoittamatta 10 b §:n 3 momentissa tarkoitettuja olennaisia tietoja tai jos myyntipaikassa säilytetään tupakkatuotteita, joiden myynti on kielletty tai jotka eivät ole tupakkalain mukaisia. Tupakkatuotteiden myyntipaikoissa on ollut elinkeinotoiminnassa maahantuontija myyntikiellossa olevaa suunuuskaa, jonka tupakkatuotteiden myyjä on ilmoittanut olevan tarkoitettu vain omaan käyttöön. Viranomaiset ovat voineet osoittaa useassa tapauksessa, että kyseessä on ollut kuitenkin myyntiin tarkoitettu suunuuska. Ehdotettu tupakkalain vastaisten tupakkatuotteiden säilyttämisen kieltäminen myyntipaikalla on tarpeen tupakkalain vastaisten tupakkatuotteiden myynnin estämiseksi.

Tupakkalakiin ehdotettu vähittäismyyntiluvan peruuttaminen vastaisi alkoholilain (1143/1994) 16 §:n 2 momentissa säädettyä myyntiluvan peruuttamista vastaavassa tilanteessa. Alkoholilain 15 §:n 1 momentin mukaan alkoholijuoman vähittäismyyntiluvanhaltijalle voidaan määrätä huomautus, kirjallinen varoitus tai myyntiluvan määräaikainen tai pysyvä peruutus, jos myyntipaikassa on rikottu alkoholilakia. Edelleen alkoholilain 15 §:n 4 momentin mukaan lääninhallitus voi määrätä elinkeinonharjoittajalle, joka myy alkoholilain 16 §:n 2 momentin vastaisesti alle 18-vuotiaalle vähintään 1,2 ja enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää juomaa, huomautuksen, kirjallisen varoituksen taikka kieltää kyseessä olevien juomien myynnin määräajaksi, enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Voimassaolevan tupakkalain rangaistus- ja säännösten käyttö on jäänyt nykyisellään hyvin vähäiseksi. Tuomioistuintilastojen mukaan tupakan myyntirikkomuksesta tuomittiin vuonna 2000 koko maassa yksi 10 päiväsakon rangaistus, vuonna 1999 ei yhtään. Rangaistusten määrän kasvattaminen ei ole yhteiskuntapoliittinen tavoite, mutta tilastosta voidaan päätellä, että tupakkalain myyntikiellon nykyisellä kriminalisoinnilla ei ole ollut juurikaan yleisestävää vaikutusta. Myös tämän vuoksi uusi hallinnollinen seuraamus katsotaan tarpeelliseksi, koska mahdollisuudella vähittäismyyntiluvan peruuttamiseen

pysyvästi tai määräajaksi voitaisiin vaikuttaa ennaltaehkäisevästi elinkeinonharjoittajien ja tupakan myyjien käyttäytymiseen entistä tehokkaammin.

Tupakkalakiin ehdotetaan lisättäväksi rangaistussäännökset tupakkatuotteiden myynnistä ilman vähittäismyyntilupaa ja tukku-myynnissä tupakkatuotteiden myynnistä muille kuin toiselle tukkukaupalle tai vähittäismyyntiluvanhaltijoille.

2.8. Syytteen nosto-oikeuden rajoitusten poistaminen

Virallisen syyttäjän syytteen nosto-oikeutta koskevia rajoituksia ehdotetaan poistettavaksi markkinointirikkomuksen ja markkinointirikoksen sekä myyntirikkomusten osalta.

Tupakkamainontadirektiivin 7 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltioiden on säädettävä direktiivin nojalla annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että niitä sovelletaan. Näihin säädöksiin on sisällytettävä säännöksiä sen varmistamiseksi, että henkilöt tai organisaatiot, joilla on jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti oikeutettua etua direktiivin vastaisen mainonnan, sponsoroinnin tai muun menettelyn lopettamisesta, voivat ryhtyä oikeustoimiin tällaista mainontaa tai sponsorointia vastaan. Direktiivin tavoite toteutuisi parhaiten poistamalla virallisen syyttäjän syytteen nosto-oikeuden rajoitukset.

Voimassaolevan tupakkalain 31 §:n 5 momentissa virallisen syyttäjän syytteen nosto-oikeutta on rajoitettu siten, että syytteen nostaminen edellyttää aina joko Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tai kunnan ilmoitusta. Suussa käytettävää tupakkaa koskeva vastaava rajoitus poistettiin vuonna 2002 valvonnan tehostamiseksi.

Alaikäiselle myyntiin tai tupakkatuotteiden mainontaan ei liity sellaisia erityispiirteitä, joiden vuoksi virallisen syyttäjän harkintavaltaa tulisi rajoittaa. Tupakkalain täytäntöönpanon valvonta tehostuisi olennaisesti, kun valvontaa hankaloittavat syytteen nosto-oikeuden rajoitukset poistettaisiin ja syytteen nostaminen jätettäisiin syyttäjän harkittavaksi. Syyttäjän oikeudesta jättää syyte nosta-

matta säädetään oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 1 luvun 7 ja 8 §:issä. Syytteen nostaminen olisi siten syyttäjän harkinnassa samoin periaattein kuin muissakin rikoksissa.

3. Esityksen vaikutukset

Lakiehdotuksen tavoitteena on tupakoinnista aiheutuvien haittojen vähentäminen tehostamalla alaikäisiä koskevan tupakkatuotteiden myyntikiellon noudattamista ja ehkäisemällä tupakkatuotteiden laitonta vähittäismyyntiä. Laittoman vähittäismyyntin estäminen mahdollisimman tehokkaasti on kaupan ja yhteiskunnan etu, joka parhaimmillaan arvioiden mukaan voisi nostaa kaupan tupakkatuloja ja valtion tupakkaverotuloa 3–8 prosenttia. Tupakkatuotteiden vähittäismyyntin luvanvaraistaminen on erityisen tärkeää matkustajatuonnin vapauduttua ja sisämarkkinoiden rajavalvonnan loputtua.

Tupakkatuotteiden myyntin luvanvaraistaminen aiheuttaa jonkin verran kustannuksia tupakkatuotteita myyvälle elinkeinonharjoittajalle. Luvan käsittelystä arvioidaan aiheutuvan 120–200 euron kertakustannus edellyttäen, että lupahakemuksen käsittely ei vaadi erityistoimia kuten tarkastajan käyntiä myyntipakalla. Jos arviossa otetaan huomioon luvanvaraisuuden hyötynä tupakkatuotteiden laittoman maahantuonnin ja jakelun estyminen, luvanvaraisuus edistää alan elinkeinotoimintaa ja voi osaltaan parantaa sen tulosta. Lupamenettelyn kustannusrasitus jakautuu kuitenkin usealle vuodelle, koska lupa myönnetään yleensä pysyväksi. Vähittäismyyntiluvan hakemisessa, hakemuksen käsittelyssä ja lupapäätöksen tekemisessä voidaan käyttää hyödyksi automaattista tietojenkäsittelyä ja tiedonsiirtoa, mikä vähentää lupamenettelyn kustannuksia. Ehdotettu hakumenettely on pyritty tekemään helpoksi, jotta lupahakemuksen tekemisestä ja käsittelystä aiheutuva työmäärä pysyisi vähäisenä.

Tarkoitus on myös yhdistää nikotiinivalmisteiden ja tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupamenettely siten, että kumpaakin lupaa voitaisiin hakea samalla hakemuksella ja käsitellä samanaikaisesti. Menettely on toiminnan järjeistämistä ja säästää hakijan

kustannuksia ja kunnan voimavaroja. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus huolehtisi mainitun automaattisen tietojenkäsittelyjärjestelmän rakentamisesta ja ylläpidosta sekä olisi samalla lupajärjestelmän rekisteriviranomainen. Tukkukauppa saisi lupatiedot suoraan rekisteristä kassajärjestelmiinsä. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus rakentaisi lupahallinnon tietojenkäsittelyjärjestelmän vaiheittain niin, että ensimmäisessä vaiheessa järjestelmä kattaisi hakemuksen, lupakäsittelyn sekä tukkaupan tiedontarpeet. Toinen vaihe kattaisi valvonnan tarpeet ja se olisi osa valmisteilla olevaa eri viranomaisten yhteistä ympäristöterveydenhuollon rekisterikokonaisuutta. Ensimmäisen vaiheen toimenpiteet eivät edellytä lisävoimavaroja. Toisen vaiheen valmistelu on jo edennyt pitkälle eri valvontaviranomaisten yhteistyönä ja rahoituksella.

Tupakkatuotteiden myynnin valvonta on ollut laissa tarkemmin säädettyin perustein maksullista vuoden 2008 alusta. Voimassaoleva tarkastuskohtainen valvontamaksu soveltuu huonosti myynnin valvontaan. Ehdotettu vuotuinen valvontamaksu mahdollistaisi tehokkaamman myynnin valvonnan ja tasaisi valvonnasta aiheutuvan kustannusrasituksen myyntiluvan haltijoiden kesken ja olisi myyntipisteiden määrään suhteutettuna oikeudenmukaisempi kuin muut vaihtoehdot. Ehdotettava vuosittainen valvontamaksunnettely on yhteneväinen nikotiinivalmisteiden myynnin valvonnan maksullisuuden kanssa ja järkeistää tupakkatuotteiden ja nikotiinivalmisteiden valvontamaksukäytännön.

Tupakkatuotteiden myynnin luvanvarais-taminen, sen maksullisuus ja valvonnan tehostuminen lisäävät koulutuskysyntää sekä neuvonnan ja ohjauksen tarvetta. Tuotevalvontakeskus ohjaisi lääninhallitusten ohella kuntia niille laissa kuuluvien tehtävien hoitamisessa. Tämä toiminta voidaan hoitaa pitkälti olemassa olevin voimavaroin.

Ehdotuksen mukaan kunnat vastaisivat tupakkatuotteiden myynnin lupahallinnosta ja myynnin valvonnasta. Ehdotuksen keskeinen tavoite on tehostaa tupakkalain valvontaa kaikilta osin. Sekä lupahallinnosta että nykyistä tehokkaammasta valvonnasta aiheutuisi kunnille henkilöstövoimavarojen lisäämi-

sen tarvetta. Tästä aiheutuvat kustannukset katettaisiin ehdotuksen mukaan vähittäismyyntilupahakemusten käsittelystä ja luvista ja valvonnasta perittävillä maksuilla. Jos tupakkatuotteiden vähittäismyyntipaikkojen lopulliseksi määräksi arvioidaan 20 000–30 000 myyntipaikkaa, myyntilupamaksuja voidaan arvioida kertyvän 3–5 miljoonaa euroa. Kuntien on myös mahdollista vähentää valvonnasta aiheutuvia kustannuksia järjestämällä valvonta yhdessä toisen kunnan kanssa tai kuntien yhteistyönä kuntayhtymässä. Lupa- ja valvontamaksujen periminen antaa kunnille taloudelliset voimavarat ja mahdollisuuden palkata lisätyövoimaa lupahakemusten ajoissa tapahtuvaan käsittelyyn ja tupakkatuotteiden myynnin tehokkaan ja toimivan valvonnan ylläpitoon.

Savukkeiden vähittäismyynti- ja käyttöpakkauksen sisältämien savukkeiden vähimmäismäärän rajoittaminen 20 savukkeeseen ja irtotupakan vähittäismyynti- ja käyttöpakkauksen koon rajoittaminen 30 grammaan vähentäisi nuorten tupakointikoelua ja nuorten tupakointia.

Tupakoinnista alkunsa saaneita tulipaloja ja palokuolemia arvioidaan voitavan vähentää merkittävästi, jos nykyiset savukkeet korvataan ehdotetun standardin mukaisesti sammuvilla savukkeilla. Suomalaisen palotilastojen sekä eri maissa tehtyjen vaikuttavuusarviointien perusteella voidaan arvioida, että palokuolemia voitaisiin ehkäistä vähintään 10–15 vuosittain. Tupakoinnista alkunsa saaneiden tulipalojen määrässä vähennys olisi vähintään 20 prosenttia ja välittömissä omaisuusvahingoissa 25 prosenttia.

Suomen markkinoille savukkeet tuodaan nykyisin pääasiassa Euroopasta, ja itsestään sammuvia savukkeita ei Euroopassa vielä valmisteta. Kuitenkin suuret tupakanvalmistajat valmistavat itsestään sammumisen vaatimukset täyttäviä savukkeita niiden maiden markkinoille, joissa sammumista koskevat vaatimukset ovat voimassa. On ilmeistä, että ainakin alkuvaiheessa Suomen markkinoille tarkoitetut savukkeet voidaan valmistaa Euroopan ulkopuolella. Esitetyt vaatimukset eivät ole teknologiariippuvaisia, vaan vaatimusten täyttämiseen on erilaisia keinoja, jotka ovat valmistajan itsensä määritettävissä. Vaatimukset ovat samat kuin mitä muualla

on jo voimassa. Kanadassa uusien vaatimusten aiheuttamat kustannukset valmistajalle arvioitiin olevan 0,09–0,19 euroa (0,13–0,26 dollaria) savukekartonkia kohti, joiden ei kuitenkaan odotettu siirtyvän kokonaan kulluttajahintoihin.

Mainontaa koskevan poikkeussäännöksen muuttamisella pantaisiin täytäntöön tupakkamainontadirektiivin asiaa koskeva määräys. Poikkeussäännöksen muuttamisella voitaisiin puuttua Suomessa levitettävien ja toisessa jäsenvaltiossa painettujen julkaisujen tupakkamainontaan tupakkamainontadirektiivin mukaisesti.

Virallisen syyttäjän syytteen nosto-oikeuden rajoitusten poistaminen tupakan markkinointirikkomuksen ja tupakan markkinointirikoksen osalta vaikuttaisi ennaltaehkäisevällä tavalla elinkeinonharjoittamisessa tapahtuvaan tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden lainvastaiseen alaikäiselle myyntiin ja kannustaisi elinkeinonharjoittajia tehokkaaseen omavalvontaan.

Ehdotuksen keskeinen tavoite on lasten ja nuorten tupakoinnin vähentäminen ja tupakkatuotteiden saatavuuden rajoittaminen, tupakkamainontadirektiivin voimaan saattaminen ja oikeuskäytännön yhtenäistäminen. Ehdotetuilla muutoksilla ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, joskin syytteen nosto-oikeuden rajoitusten poistamista koskevat ehdotukset vähentäisivät päällekkäistä työtä ja vapauttaisivat voimavaroja valvontaan. Toisaalta kunta voi kattaa syntyvät kustannukset kannettavilla lupa- ja valvontamaksuilla.

4. Asian valmistelu

Ehdotus on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen kanssa.

Lakiluonnos on ilmoitettu 21 päivänä joulukuuta 2007 Euroopan yhteisöjen komissiolle teknisiä standardeja ja määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/34/EY mukaisesti. Direktiivin mukainen odotusaika päättyi 23 päivänä kesäkuuta 2008. Vastaus Euroopan yhteisöjen komissiolle huomautusten johdosta on annettu 23 päivänä kesäkuuta 2008 savukkeille asetettävien paloturvallisuusvaatimusten osalta. Vastaava ilmoitus lausuntojen perusteella tehdystä pikkusikarien pakkauskoon rajoittamishdotuksesta on tehty komissiolle 24 päivänä toukokuuta 2008. Maailman kauppajärjestön kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen mukainen ilmoitus lakiluonnoksesta on tehty Maailman kauppajärjestölle 9 päivänä tammikuuta 2008.

Esitykseen sisältyvistä ehdotuksista on pyydetty lausunnot muun muassa valtiovarainministeriöltä, oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, lääninhallituksilta, Suomen Kuntaliitolta, Kuluttajavirastolta, eräiltä kaupungeilta, eräiltä kansanterveysjärjestöiltä, Tupakkateollisuusliitto ry:ltä ja Philip Morris Finland Oy:ltä. Lausunnoissa on suhtauduttu pääosin myönteisesti tupakkatuotteiden myynnin luvanvaraistamiseen ja savukkeiden paloturvallisuusvaatimusten käyttöön ottamiseen. Tupakkateollisuus ja Päivittäistavara-kauppa ry katsovat kuitenkin, että savukkeiden paloturvallisuusvaatimusten käyttöön ottamisessa tulisi odottaa Euroopan unionin sääntelyä. Myynnin luvanvaraistamiseen suhtautuvat kielteisesti Bensiinikauppiaitten ja Liikennepalvelualojen Liitto SBL ry, Matkailu- ja ravintolapalvelut MaRa ry sekä Suomen Yrittäjät ry.

Hallituksen esitys on käsitelty kunnallistalouden ja –hallinnon neuvottelukunnassa, joka puoltaa esityksen antamista.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

2 §. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uudet 3 b, c ja d kohdat, joissa olisi savukkeiden, sikarin ja pikkusikarin määritelmät, koska pakkausten vähimmäiskoot määriteltäisiin ja savukkeille ehdotetaan säädettäväksi itsestään sammumista koskeva paloturvallisuusvaatimusvelvoite. Savukkeiden ja sikareiden määritelmät siirrettäisiin lain tasolle sellaiseenaan toimenpiteistä tupakoinnin vähentämisestä 25 päivänä helmikuuta 1977 annetun asetuksen (225/1977) 1 §:stä. Pikkusikareiden määritelmää täsmennettäisiin siten, että pikkusikarilla tarkoitettaisiin sikaria, jonka yksittäispaino on enintään 3 grammaa.

5 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi kolmas momentti, jossa säädettäisiin savukkeille itsestään sammumista koskevien ominaisuuksien paloturvallisuusvaatimus. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädettäisiin standardista, jota savukkeiden paloturvallisuusvaatimusten täyttymisen todentamisessa tulisi noudattaa. Vaatimusten pohjana käytettäisiin amerikkalaista ASTM-testistandardia.

6 §. Pykälässä säädetään tupakkatuotteen sisältämien aineiden pitoisuuksien tutkimisesta, pakkausmerkintöjen paikkansapitävyyden varmistamisesta ja niihin liittyvästä laadunvalvonnasta. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi paloturvallisuusvaatimusten todentamisen varmistaminen ja 2 momenttiin pakkauksissa olevien paloturvallisuusvaatimusten täyttymistä koskevien merkintöjen paikkansapitävyyden varmistaminen.

6 a §. Pykälässä säädetään testauslaboratorioiden hyväksymisestä ja valvomisesta. Pykälän 1 momentin säännökset ehdotetaan koskemaan myös paloturvallisuusvaatimusten todentamista. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisäystä, joka mahdollistaa esimerkiksi Valtion teknillisen tutkimuslaitoksen ja myös vastaavan muun akkreditoitun eli päteväksi todetun tutkimuslaboratorion hyväksymisen paloturvallisuusvaatimusten testauslaboratorioksi.

6 c §. Pykälässä säädetään tupakkatuottei-

den ainesosien ja palamistuotteiden ilmoittamisesta Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 kohta, jossa säädetään paloturvallisuusvaatimusten ilmoittamisesta Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin mahdollisuus antaa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella tarkemmat säännökset paloturvallisuusvaatimuksia koskevien tietojen toimittamisesta Tuotevalvontakeskukselle. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kuluttajille tiedottaminen rajataan koskemaan vain tupakkatuotteiden ainesosia.

7 §. Pykälän 1 momentin mukaan tupakkatuotteita saa elinkeinotoiminnassa myydä ja muutoin luovuttaa vähittäismyyntipakkauksissa, jotka ovat tupakkalain 7 ja 7 a §:ien mukaisia. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädetään myytävien ja käytettävien savukepakkausten sisältämien savukkeiden vähimmäismääräksi 20 savuketta ja irtotupakan myyntipakkauksen vähimmäiskooksi 30 grammaa irtotupakkaa sekä pikkusikareiden vähimmäismääräksi 10 pikkusikaria. Tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkaukset lukuun ottamatta sikareita eivät saa ehdotuksen mukaan olla jaettavissa pienempiin käyttöpakkauksiin. Siten vähittäismyyntipakkauksen sisällä ei voisi olla esimerkiksi kahta 10 savukkeiden käyttöpakkausta, 30 grammaa pienempiä irtotupakan ja 10 pikkusikaria pienempiä käyttöpakkauksia.

Tarkoitus on poistaa markkinoilta alle 20 savukkeiden vähittäismyyntipakkaukset ja ehkäistä irtotupakan nykyistä pienempien vähittäismyyntipakkausten markkinoille tulo, koska ne ovat selvitysten mukaan tyypillisiä nuorten tupakointikokeilu- ja aloituspakkauksia. Savukepakkausten sisältämien savukkeiden ja pikkusikareiden vähimmäismäärän sekä irtotupakan vähittäismyyntipakkauksen koon rajoittamisella pyritään ehkäisemään myös pakkauskojojen vaihtelun käyttämistä myynnin edistämiskeinona. Ehdotettu savukkeita koskeva muutos on Euroopan unionin neuvoston tupakoinnin ehkäisemisestä ja

aloitteista tupakoinnin torjunnan tehostamiseksi antaman suosituksen ja Suomen ratifioiman tupakoinnin torjuntaa koskevan Maailman terveysjärjestön (WHO) puitesopimuksen (WHO Framework Convention on Tobacco Control) mukainen ja osa nuorten tupakoinnin aloittamisen ehkäisyä. Savukkeiden vähimmäismäärää pakkausta kohden on säännelty muun muassa Hollannissa, Belgiassa, Italiassa, Irlannissa, Iso-Britanniassa ja Ranskassa.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi kolmas kohta savukkeiden paloturvallisuusvaatimusten todentamisesta, jolloin nykyinen kolmas kohta siirtyisi sellaisenaan saman momentin neljänneksi kohdaksi. Paloturvallisuutta osoittavana merkintänä käytettäisiin esimerkiksi standardista käytettävää lyhennettä, josta säädettäisiin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

7 a §. Pykälän 1 momentissa kielletään käyttämästä tupakkatuotteiden pakkauksissa sellaisia ilmaisuja, nimityksiä, tavaramerkkejä ja kuvallisia tai muita merkkejä, jotka luovat vaikutelman, että kyseinen tupakkatuote on vähemmän haitallinen kuin muut. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että säännös ei koskisi Euroopan yhteisöjen ulkopuolelle vietäviä tupakkatuotteiden pakkauksia. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on tuomiossaan 10 päivänä joulukuuta 2002 asiassa C491/01 (The Queen vastaan Secretary of State for Health, ex parte British American Tobacco (Investments) Ltd ja Imperial Tobacco Ltd) todennut, että tupakkatuotedirektiivin tietynlaisten tuotekuvausten kieltämistä koskevaa 7 artiklaa voidaan soveltaa vain yhteisössä myytäviin tupakkatuotteisiin.

Ehdotetun 2 momentin mukaan tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkauksessa ei saisi mainita, että tuote on paloturvallinen tai muuten luoda mielikuvaa sen vaarattomuudesta tai siitä, että se on turvallisempi kuin muut vastaavat tuotteet. Tällaiset merkinnät voisivat olla harhaanjohtavia ja antaa kuluttajille väärän turvallisuudentunteen, koska kyse on kuitenkin tuotteesta, joka on tarkoitettu poltettavaksi ja johon siksi liittyy joka tapauksessa tietty tulipalon vaara. Sama vaatimus koskisi 3 momentin mukaan tuotteiden esillepanoa myyntipaikoissa sekä 8 §:n 3 momentissa tarkoitettua tuotetietoa.

8 §. Pykälän 2 momentin mukaan tupakkatuotteiden mainontakieltoa ei sovelleta mainontaan sellaisessa Suomessa levitettävässä ulkomaisessa painokirjoituksessa, jonka pääasiallinen tarkoitus ei ole tupakkatuotteiden mainontaa. Voimassa oleva säädös on tupakkamainontadirektiivin 3 artiklan 1 kohdan vastainen ja osoittautunut riittämättömäksi Suomen markkinoille suunnatuissa painotuotteissa tapahtuvan tupakkatuotteiden mainonnan kieltämisessä. Esimerkiksi Ruotsissa painettujen ja Suomessa kotimaan lennoilla jaettavien ja ensisijaisesti yhteisön markkinoille suunnattujen julkaisujen nuuskamainontaan ei ole voitu puuttua voimassa olevan tupakkalain säännöksen nojalla, vaikka tupakkamainontadirektiivi tätä edellyttäisi. Ehdotettu muutos mahdollistaisi sen, että Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voisi tupakkalain 18 §:n 1 momentin nojalla kieltää elinkeinonharjoittajaa jatkamasta ja uudistamasta säännösten vastaista menettelyä. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että poikkeussäännös koskisi vain kolmansissa maissa painettuja julkaisuja. Ehdotetulla muutoksella saatettaisiin voimaan tupakkamainontadirektiivin asiaa koskeva määräys.

10 §. Termi asianomainen ministeriö muutettaisiin nykykäytännön mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriöksi.

10 b §. Pykälässä säädettäisiin tupakkatuotteiden vähittäismyyntin luvanvaraisuudesta ja myynnin valvonnasta.

Ehdotuksen mukaan tupakkatuotteiden myynti olisi järjestettävä siten, että myyjän on voitava jatkuvasti valvoa ostotilannetta. Ehdotus on sama, mitä nikotiinivalmisteiden myynnin järjestämisestä ja myynnin valvonnasta on säädetty.

Ehdotuksen mukaan tupakkatuotteita saisi vähittäin myydä se, jolle kunta on hakemuksesta myöntänyt tupakkatuotteiden vähittäismyyntiluvan.

Tupakkatuotteiden tukkumyyntiin ei tarvittaisi erillistä lupaa. Sen sijaan tukkumyyjän on haettava vähittäismyyntilupa, jos tämä myy tupakkatuotteita myös suoraan kuluttajille. Ehdotuksen mukaan tupakkatuotteita saisi myydä tai muutoin luovuttaa vain myyntipaikan sijaintikunnan myöntämän vähittäismyyntiluvan perusteella. Kunta myön-

täisi ehdotuksen mukaan myyntipaikkakohtaisen vähittäismyyntiluvan elinkeinotoiminnassa tapahtuvien tupakkatuotteiden myyntiä varten. Vähittäismyyntilupa voitaisiin myöntää määräaikaisena, jos toiminta on luonteeltaan määräaikaista. Määräaikainen lupa myönnettäisiin enintään vuoden ajaksi.

Jos myyntipaikan sijaintikuntaa ei voida osoittaa, kuten esimerkiksi liikennevälineissä, luvan myöntäisi elinkeinonharjoittajan kotikunta. Kunnassa luvan myöntäisi tupakkalain 14 a §:ssä tarkoitettu kunnan valvontaviranomainen. Vähittäismyyntilupa myönnettäisiin kirjallisesta hakemuksesta, jos hakija on esittänyt hyväksyttävän omavalvontasuunnitelman, säännökset täyttävän selvityksen tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden sijoittelusta tupakkatuotteiden myyntipisteessä ja hyväksyttävän selvityksen myynnin valvontajärjestelyjen riittävydestä. Hakemuksesta tulisi käydä ilmi hakijaa koskevien tietojen lisäksi selvitykset myyntipaikan sijainnista sekä myyntipisteiden lukumäärästä ja sijainnista. Hakemukseen liitettävään omavalvontasuunnitelmaan tulisi sisällyttää myyntipaikkakohtaiset omavalvontaohjeet, tiedot henkilökunnan koulutuksen toteuttamisesta ja tietojen ylläpidosta sekä omavalvonnasta vastuuhenkilö myyntipaikalla.

Perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Voimassa olevan lain mukaan tupakkatuotteiden myynti ei ole luvanvaraista toimintaa, vaan elinkeinonharjoittaja saa myydä niitä vapaasti. Vähittäismyyntiluvan myöntämisen edellytyksenä olisi tupakkatuotteiden myynnin omavalvontasuunnitelma ja selvitykset myynnin valvontajärjestelyjen riittävydestä, joilla estetään tupakkatuotteiden myynti alaikäisille. Tupakointi on erityisen vaarallista kasvavan nuoren terveydelle. Julkisen vallan on perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan edistettävä väestön terveyttä, ja luvanvaraisuuden keskeisenä tarkoituksena on erityisesti lasten ja nuorten terveyden suojeleminen. Lupamenettelyllä pyritään estämään tupakkatuotteiden myynti alaikäisille. Tämän vuoksi elinkeinovapauden rajoittamiselle säätämällä tupakkatuotteiden myynti luvanvaraiseksi on hyväksyttävät ja painavat perusteet.

Luvanvaraistaminen ei ole uutta Suomessa, sillä lääkkeiden, alkoholin ja nimettyjen vaaralliseksi todettujen kemikaalien ja torjunta-aineiden myynti ja käsittely on säädetty luvanvaraiseksi. Sama koskee elinkeinotoimintana tehtäviä sähköasennuksia, erilaisia päästöjä ja myrkyllisten aineiden hävittämistä. Kaiken luvanvaraistamisen tavoite on ollut niistä aiheutuvien haittojen vähentäminen, terveydensuojelu ja lainvastaisen toiminnan estäminen. Tupakkatuotteiden myynnin rajoittaminen ja luvanvaraistaminen on varsin yleistä Euroopan unionin jäsenmaissa. Sen perusteena on ollut tieto tuotteen käytön vaarallisuudesta ja tarve suojella alaikäisiä tupakoinnilta. Euroopassa onkin onnistuttu monin paikoin Suomea paremmin alaikäisten tupakoinnin vähentämisessä.

Myyntilupamenettelyn avulla kunta saisi tupakkalain toimeenpanon valvontaa varten tarpeelliset tiedot tupakkatuotteiden myyntipaikoista ja automaattisista myyntilaitteista. Myyntilupahakemuksessa ilmoitettavia tietoja olisivat myyntipisteiden lukumäärä ja sijainti. Myyntipisteiden lukumäärällä tarkoitetaan myyntipaikassa yhtä aikaa käytössä olevien tupakan luovutus- tai kassatoimintoja sisältävien itsenäisten asiakaspalvelupisteiden enimmäismäärää. Kun yksittäisessä kioskissa ja huoltamossa tupakan myyntipisteitä on yleensä vain yksi, suuressa tavaratalossa voi yhtä aikaa olla käytössä useita myyntipisteitä. Myyntipisteiden lukumäärä ilmaisee pääpiirteissään myyntitoiminnan ja valvontatarpeen laajuuden. Myös tupakkalain 11 §:ssä tarkoitettu automaattinen myyntilaitte edellyttäisi myyntipaikkakohtaisen vähittäismyyntiluvan. Lupahakemuksessa tulisi myös mainita mahdollisten automaattisten myyntilaitteiden määrä, sijoittelu ja sijainti myyntipaikassa ja erityisesti tällaisen myynnin valvontajärjestelyt. Tupakkalain 11 §:n 2 momentin mukaan automaattisen myyntilaitteen sijoittamisesta ja käytön valvonnasta vastaa automaattisen myyntilaitteen sijoittamispaikan omistaja, haltija, vastaava hoitaja tai tähän tehtävään nimetty työntekijä.

Alkoholijuomien vähittäismyynti- ja anniskelupaikoissa myydään lähes poikkeuksetta myös tupakkatuotteita. Alkoholilain ja tupakkalain myynti-ikärajat ja rajoitusten tavoitteet ovat yhtenevät, joten molempia tuot-

teita myyvien elinkeinonharjoittajien neuvontaa ja valvontaa voidaan kehittää viranomaisten yhteistyönä. Alkoholijuomien vähittäismyynti- ja anniskelulupa voidaan peruuttaa määräajaksi tai pysyvästi alkoholilain 15 ja 22 §:issä säädetyn perustein.

Ehdotetun 3 momentin mukaan vähittäismyyntiluvan haltijan olisi ilmoitettava kunnalle vähittäismyyntilupahakemuksessa ilmoitettujen tietojen muutoksista. Muutosten ilmoittamisvelvollisuudella varmistettaisiin osaltaan, että myyntiluvan haltijaa koskevat tiedot pysyvät ajan tasalla.

Tarkemmat ohjeet vähittäismyyntilupahakemuksen sisällöstä ja luvan riittävästä esillepanosta myyntipisteessä voitaisiin antaa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Sisältöä koskevat säännökset helpottaisivat ja yhtenäistäisivät luvan hakemista ja käsitelyä. Luvan esillepano tukee myyntiä koskevien säännösten toimeenpanoa ja valvontaa.

10 c §. Lupahallintoon liittyvien tietojen käsittelyyn viranomaisessa sovellettaisiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) ja henkilötietolakia (523/1999). Pykälässä ehdotettu tupakkatuotteiden vähittäismyyntin luparekisteri olisi henkilötietolaisissa tarkoitettu henkilörekisteri, koska se käsitelisi myös yksityiseen elinkeinonharjoittajaan liittyviä tietoja ja mahdollistaisi tietojen ryhmittelyn esimerkiksi kunta-kohtaisesti. Rekisteröitävät tiedot ehdotetaan rajattavaksi säännöksessä kuvatuin tavoin siten, että vain valvontaan liittyvät välttämättömät tiedot rekisteröitäisiin. Rekisteri palvelisi myös tupakkatilaston myyntiä koskevien tietojen keruuta. Rekisteri olisi atk-pohjainen ja erikseen määriteltynä luvanhaltijan nimi, lupanumero sekä osoite- ja yhteystiedot voitaisiin ehdotuksen mukaan pitää sekä tupakan tukkumyyjien että kansalaisten julkisesti saatavana esimerkiksi internetissä. Tukkumyyjien kannalta tämä on tarpeen ehdotuksen 10 d §:n mukaisen velvoitteen varmistamiseksi. On myös tärkeää, että valvontaviranomaiset saavat kansalaisilta tarvittaessa valvontaan liittyviä luotettavia tietoja esimerkiksi tupakkatuotteiden myynnistä alaikäisille. Hyödykkeen myynnin luvanvaraisamisen yhteydessä on myös vaarana, että merkittävä osa myyjistä jättäisi luvan hakematta. Lupaan liittyvien välttämättömien

osoite- ja yhteystietojen julkisuus ehkäisee omalta osaltaan tältäkin osin rikkomuksia.

10 d §. Ehdotuksen mukaan tukkumyyntitoiminnassa tupakkatuotteita saisi myydä jälleenmyyntiä varten vain toiselle tukkukaupalle ja sille, jolla on vähittäismyyntilupa. Säännöksellä on tarkoitus varmistaa, että kaikilla tupakkatuotteiden vähittäismyyjillä on lupa, jonka edellytyksenä on hyväksyttävä myynnin omavalvontasuunnitelma ja toimiviksi arvioidut myynnin valvontajärjestelyt. Säännöksen tarkoituksena on erityisesti lasten ja nuorten terveyden suojeleminen, sillä menettelyllä pyritään estämään tupakkatuotteiden myynti alaikäisille. Tämän vuoksi elinkeinovapauden rajoittamiselle säätämällä tupakkatuotteiden tukkumyynti sallitaksi vain toiselle tukkukaupalle tai sille, jolla on vähittäismyyntilupa, on hyväksyttävät perusteet. Samalla säännös osaltaan vähentäisi myynnin viranomaisvalvonnan tarvetta.

17 §. Pykälässä säädetään kunnan valvonta- ja ilmoittamisvelvollisuuksista. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin kunnan velvollisuudeksi valvoa tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden sijoittelua myyntipisteessä. Tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden sijoittelun nykyistä tarkempaa valvontaa tarvitaan mainontakiellon rikkomisen estämiseksi.

Pykälän nykyiset 2 ja 3 momentti ehdotetaan yhdistettäväksi yhdeksi 2 momentiksi, jossa kunnan viranomaisen valvontamenettelyä yksinkertaistetaan. Havaittuaan elinkeinonharjoittajan rikkovan tupakkalain säännöksiä kunnan valvontaviranomaisen tulee voimassaolevan lain mukaan antaa elinkeinonharjoittajalle hallinnollinen kieltopäätös ja asettaa määräaika, jonka kuluessa elinkeinonharjoittajan tulee lopettaa säännösten vastainen toiminta. Vain siinä tapauksessa, että elinkeinonharjoittajan vastoin kunnan viranomaisen antamaa kieltoa rikkoo kieltoa toistuvasti, kunnan valvontaviranomainen voi ilmoittaa rikkomuksesta viralliselle syyttäjälle. Menettely on käytännössä osoittautunut liian monimutkaiseksi ja tehokkaan valvonnan esteeksi. Tämän vuoksi määräajan asettamisvelvollisuus ehdotetaan poistettavaksi.

Pykälän 2 momentin 1 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi viittaukset ehdotettuihin 10 b ja 10 c §:iin. Kunnan tulisi ilmoittaa viralliselle syyttäjälle, jos tupakkatuotteita myytäisiin

ilman vähittäismyyntilupaa tai tukkumyynnissä tupakkatuotteita myytäisiin muille kuin toiselle tukkukupalle tai sellaiselle, jolla on vähittäismyyntilupa. Näiden säännösten rikkomisesta säädettäisiin rangaistus 31 §:ssä. Momentin 2 kohta säilyisi muuttamattomana.

21 §. Muutetaan teknisenä korjauksena pykälän 1 momentissa oleva viittaus 14 §:n 1 momenttiin viittaukseksi 14 a §:n 1 momentissa tarkoitettuun kunnan viranomaiseen.

21 a §. Rangaistussäännöksissä kriminalisoidut menettelyt voivat antaa aihetta valvontaviranomaisten antamiin kieltoihin, joita voidaan tehostaa uhkasakolla. Tämän vuoksi lakiin ehdotetaan sanktiokumulaation estämiseksi lisättäväksi uusi 21 a §, jonka mukaan se, joka rikkoo uhkasakolla tehostettua kieltä tai velvoitetta, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

25 a §. Pykälässä säädetään lain valvonnasta perittävistä maksuista. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin tupakkatuotteiden vähittäismyyntiluvasta ja valvonnasta ja valvontaan liittyvistä toimenpiteistä perittävistä maksuista. Kunnan olisi perittävä vahvistamansa maksu tupakkatuotteiden vähittäismyyntiluvan hakijalta lupahakemuksen käsittelystä ja lupapäätöksestä. Vuosittain myyntiluvan haltijoilta perittävällä kunnan vahvistaman taksan mukaisella valvontamaksulla katettaisiin valvonnasta ja myyntilupajärjestelmän ylläpidosta kunnalle aiheutuvat kustannukset. Valvontamaksu kattaisi sekä kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän että muun myynnin valvonnan ja valvontatoimenpiteet.

28 §. Lisätään teknisenä korjauksena pykälän 1 ja 4 momenttiin tietojen saantiin oikeutetuksi viranomaiseksi myös 14 a §:ssä tarkoitettu kunnan viranomainen.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi lisäys, jonka mukaan uhkasakkoa ei kuitenkaan saisi asettaa silloin, kun asianosaista on aihetta epäillä rikoksesta ja pyydetty aineisto liittyy rikosepäilyn kohteena olevaan asiaan. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytännön mukaan itsekriminointisuoja on otettava huomion ainakin silloin, kun pyydetty tiedot voivat saattaa henkilön syytteen vaaraan vireillä olevassa tai odotettavissa olevassa rikosoikeudenkäynnissä. Tässä ti-

lanteessa epäiltyä ei saa painostaa tietojen antamiseen. Säännöksen soveltaminen edellyttää konkreettista rikosepäilyä. Säännös ei estäisi muiden pakkokeinojen käyttämistä. Tarkastusten suorittaminen tai näytteiden ottaminen olisi mahdollista, jos toimenpiteet voidaan suorittaa ilman epäilyllä myötävaikutusta.

30 a §. Lisätään teknisenä korjauksena pykälään viittaus 14 a §:ssä tarkoitettuun viranomaiseen, jolloin myös kunnan viranomaisen on oikeus saada muilta viranomaisilta virka-apua.

31 ja 31 a §. Voimassa olevan 31 §:n 1 ja 2 momentin asiasisältö säilyisi ennallaan. Tupakan markkinointirikkomusta koskevat säännökset otettaisiin 31 §:ään ja tupakan markkinointirikosta koskevat säännökset ehdotettuun 31 a §:ään, sillä rikoslain kokonaisuudistuksessa on tapana, että rikkomuksista ja rikoksista säädetään erillisissä pykälissä. Vankeusuhkainen tupakan myyntirikosta koskeva säännös on tarkoitus siirtää oikeusministeriön ilmoituksen mukaan rikoslain kokonaisuudistuksen loppuvaiheessa rikoslakiin, jos siihen liitetty vankeusuhka päätetään säilyttää.

31 b §. Pykälässä ehdotetaan, että syyttäjän on varattava Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle mahdollisuus antaa lausuntonsa ennen syytteen nostamista ja tuomioistuimen varattava tilaisuus tuotevalvontakeskukselle tulla kuulluksi käsiteltäessä 31 §:n mukaista markkinointirikkomusta ja 31 a §:n markkinointirikosta koskevaa asiaa. Menettelyllä varmistettaisiin tupakan, tupakkatuotteiden, tupakkajäljitelmiä ja tupakointivälineiden mainonta- tai muissa myyninedistämistapauksissa syyttäjän ja tuomioistuimen mahdollisuus saada asiantuntijan näkemys kyseessä olevasta lain rikkomisesta.

31 c §. Voimassaolevan lain 31 §:n 2–4 momentit ehdotetaan siirrettäviksi muutettuihin uusiin 31 c ja 31 d §:iin. Voimassa olevan lain 4 momentin omavalvontasuunnitelman laatimista koskeva viittaus 10 §:n 2 momenttiin ehdotetaan kumottavaksi, koska myyntiluvan yhdeksi edellytykseksi 10 b §:ssä ehdotetaan hyväksytty omavalvontasuunnitelma.

Voimassa oleva 31 §:n 5 momentti ja siten virallisen syyttäjän syytteen nosto-oikeutta

koskevat rajoitukset ehdotetaan kumottavaksi. Tämän jälkeen syytteen nostaminen tupakan markkinointirikkomuksesta ja markkinointirikoksesta, tupakkalain vastaisen tuotteen myynnistä ja tupakan myyntirikkomuksesta olisivat syyttäjän harkintavaltaan kuuluva asia samoin kuin muissakin rikoksissa eikä enää vaadittaisi Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tai kunnan ilmoitusta.

Kunnan viranomaisen tulisi kieltää säännösten vastainen toiminta ja ilmoittaa tupakkalain säännösten rikkomisesta suoraan viralliselle syyttäjälle ilman erillisen määräajan asettamista, jos hän katsoo sen perustelluksi. Tupakan myyntirikkomuksen tunnusmerkistön sisältö muuttuisi, sillä enää ei tarvitsisi näyttää toteen, että kiellossa mainittua säännösten vastaista menettelyä on jatkettu tai se on uusittu asetetun määräajan jälkeen. Kunnan antaman kiellon tehosteeksi voitaisiin edelleen asettaa uhkasakko tarvittaessa tupakkalain 20 §:n mukaisesti.

Ehdotettuun 31 c §:ään on koottu tupakkatuotteiden myyntiä tai muuta luovuttamista koskevien säännösten rikkomista koskevat säännökset. Kohtien 1 ja 2 asiasisältö säilyisi nykyisin voimassa olevan lain mukaisena. Tupakkatuotteiden myyntirikkomuksesta voidaan 1 kohdan mukaan tuomita se, joka elinkeinotoiminnassa myy tai muutoin luovuttaa tupakkatuotteen alaikäiselle 10 §:n 1 momentin vastaisesti. Kohdan 2 mukaan voidaan tuomita se, joka automaattisen myyntilaitteen sijoittamispaikan omistajana, haltijana, vastaavana hoitajana tai tähän tehtävään nimettynä työntekijänä laiminlyö valvoa 11 §:n mukaisesti automaattisesta myyntilaitteesta tapahtuvaa myyntiä tai muuta luovuttamista.

Ehdotetun 3 kohdan mukaan voitaisiin tuomita se, joka elinkeinotoiminnassa myy tai muuten luovuttaa tupakkatuotteita ilman vähittäismyyntilupaa 10 b §:n vastaisesti. Ehdotetun 4 kohdan mukaan voitaisiin tuomita se, joka tukkumyynnissä jälleenmyy tupakkatuotteita muille kuin toiselle tukkukaupalle tai kunnan myöntämän vähittäismyyntiluvan saaneelle.

31 d §. Nykyisen 31 §:n 3 momentin asiasisältö ehdotetaan otettavaksi uuteen 31 d §:ään. Pykälässä säädettäisiin rangaistus

tupakkalain vastaisen tuotteen myynnistä. Rikoksen tunnusmerkistön sisältöä muutettaisiin ehdotetun 17 §:n muutoksen mukaisesti, sillä enää ei tarvitsisi näyttää toteen, että kiellossa mainittua säännösten vastaista menettelyä on jatkettu tai se on uusittu valvontaviranomaisen asettaman määräajan jälkeen. Voimassa olevan lain mukaan on rangaistavaa, jos elinkeinotoiminnassa myy tai muutoin luovuttaa tupakkatuotteita, joita ei ole testattu 6 a §:n mukaisessa testauslaboratoriossa tai joista ei ole toimitettu 6 c §:ssä tarkoitettuja tietoja tai joiden pakkausmerkinnät eivät ole 7 §:n 1–3 momentin tai 7 a §:n 1 momentin mukaisia. Rangaistavaa on myös, jos elinkeinotoiminnassa myy tai muutoin luovuttaa suussa käytettävää tupakkaa 10 a §:n vastaisesti. Suussa käytettävän tupakan maahantuonti elinkeinotoiminnassa on kielletty 10 a §:ssä, ja siitä rangaistaan rikoslain 46 luvun 4 ja 5 §:ien (769/1990) salakuljetusta koskevien säännösten mukaisesti.

33 a §. Lain 10 lukuun Seuraamukset ehdotetaan lisättäväksi uutena seuraamuksena vähittäismyyntiluvan peruuttaminen. Lupa voitaisiin peruuttaa, jos vähittäismyyntiluvan haltija kunnan tai muun valvontaviranomaisen kirjallisesta huomautuksesta tai varoituksesta huolimatta jatkaa säännösten vastaista toimintaa. Vähittäismyyntilupa voitaisiin peruuttaa määräajaksi, vähintään viikoksi ja enintään kuitenkin kuudeksi kuukaudeksi, tai pysyvästi.

Ehdotetun 33 a §:n 1 momentin mukaan kunta voisi peruuttaa tupakkatuotteiden 10 b §:ssä tarkoitetun vähittäismyyntiluvan määräajaksi, jos mainostetaan tupakkatuotteita tai tupakointivälineitä tai harjoitetaan näiden muuta myynninedistämis-toimintaa, jos tupakkatuotteita myydään tai muutoin luovutetaan elinkeinotoiminnassa tupakkalain vastaisesti tai jos myyntipaikassa säilytetään tupakkatuotteita, joiden myynti on kielletty tai jotka eivät ole tupakkalain mukaisia.

Vähittäismyyntilupa voitaisiin peruuttaa määräajaksi myös silloin, kun olennaisia 10 b §:ssä ilmoitettavaksi säädettyjä tietoja ei huomautuksesta huolimatta annettussa määräajassa ilmoiteta. Olennaisilla tiedoilla tarkoitetaan esimerkiksi yhteisön toiminimen

muuttumista. Toistuvuus ei välttämättä edellytä sitä, että esimerkiksi laissa kiellettyä tupakan myyntiä alaikäisille jatkettaisiin huomautuksen tai kirjallisen varoituksen jälkeen, vaan sitä, että myynti on voinut olla toistuvaa myös muulla tavoin arvioituna.

Silloin kun tupakkalain rikkominen 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa kirjallisesta huomautuksesta tai varoituksesta huolimatta jatkuu tai on toistuvaa tai rikkominen on tahallista tai sitä on pidettävä myös kokonaisuutena arvostellen törkeänä, vähittäismyyntilupa voitaisiin peruuttaa pysyvästi.

Peruuttaminen tulee kysymykseen silloin, kun elinkeinonharjoittaja on osoittautunut sopimattomaksi myymään tupakkatuotteita ja seuraamuksen ensisijaisena tarkoituksena on lainvastaisesta myynnistä aiheutuvien haittojen ehkäiseminen. Suhteellisuusperiaate huomioon ottaen myyntikieltoa ei kuitenkaan olisi syytä käyttää ensimmäisenä seuraamuksena täysin satunnaisista ja toimivasta omavalvontajärjestelmästä huolimatta tapahtuneista rikkomuksista. Luvan peruuttaminen on yksilön oikeusasemaan puuttavana viranomaistoimena vaikutuksiltaan jyrkempi kuin haetun luvan epääminen. Lisäksi on huomattava, että rikoslain 10 luvun 2 §:n (875/2001) mukaan rikoksen tuottama taloudellinen hyöty on tuomittava valtiolle menetetyksi. Kunnan tulisi seuraamuksia harkitessaan ottaa suhteellisuusperiaatteen mukaisesti huomioon myös eri seuraamusten yhteisvaikutukset eli sanktiokumulaatio.

Pysyvästi peruutettu vähittäismyyntilupa voitaisiin myöntää uudelleen hakemuksesta aikaisintaan vuoden kuluttua vähittäismyyntiluvan peruuttamisesta.

34 §. Säännös ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska yleissäännökset menettämisseuraamuksista on nykyään säädetty rikoslain 10 luvussa ja niiden perusteella voidaan tuomita menettämisseuraamukset myös tupakkalain rikos-, rikkomus- ja laiminlyöntitilanteissa.

35 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset muutoksenhausta taksapäätökseen ja muihin kunnan tupakkalain nojalla tekemiin päätöksiin. Suomen Kuntaliiton ohjeen mukaan taksapäätöksestä haetaan muutosta kuntalain (365/1995) mukaan. Sen jälkeen viranomaisen voi periä taksan

mukaisen maksun, jolloin tästä ei ole enää mahdollista valittaa kuntalain mukaisesti, vaan maksusta on tehtävä perustevalitus hallinto-oikeudelle. Kunnan toimielimen päätöksestä tehdään kuntalain mukaisesti ensin oikaisuvaatimus monijäseniselle toimielimelle ja toimielimen päätökseen voidaan hakea muutosta kunnallisvalituksella alueelliselta hallinto-oikeudelta. Hallinto-oikeuden päätökseen voidaan hakea muutosta korkeimalta hallinto-oikeudelta. Valtioneuvoston alaisen valtion viranomaisen hallintopäätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölain mukaisesti.

2. Tarkemmat säännökset

Nykyisin omavalvontasuunnitelmasta säännellään sosiaali- ja terveysministeriön määräyksessä nro 1999:53 Toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain mukaisen omavalvontasuunnitelman laatimista koskeva määräys. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella uudistettaisiin omavalvontasuunnitelmaa. Omavalvontasuunnitelmasta tulisi käydä ilmi myyntipaikkakohtaiset omavalvontaohjeet, tiedot henkilökunnan koulutuksen toteuttamisesta sekä omavalvonnan vastuuhenkilö myyntipaikalla. Omavalvontasuunnitelma olisi pyydettyä esitettävä valvontaviranomaiselle tupakkatuotteen myyntipaikalla.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädettäisiin standardista, jota savukkeiden paloturvallisuusvaatimusten täyttymisen todentamisessa tulisi noudattaa. Asetus annetaan vuoden 2009 lopulla. Vaatimusten pohjana käytettäisiin valmisteilla olevaa Euroopan unionin standardia tai, ellei sitä vielä silloin ole, amerikkalaista ASTM-testistandardia.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2009.

Elinkeinoiminnassa saataisiin edelleen myydä tai muutoin luovuttaa tupakkatuotteita ehdotetun 10 b §:n säännösten estämättä yhden vuoden ajan lain voimaantulosta edellyt-

täen, että tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupa on jätetty kunnalle kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Ehdotettu säännös mahdollistaa joustavan myyntilupien käsittelyn ja päätöksenteon tupakkatuotteiden vähittäismyynnin keskeytymättä. Samoin tukkumyynnissä voitaisiin myydä tupakkatuotteita yhden vuoden ajan lain voimaantulosta vähittäismyyjille, joille ei vielä ole vähittäismyyntilupaa.

Ennen lain voimaantuloa valmistettuja ehdotetun 7 §:n 1 momentin vastaisia vähemmän kuin 20 savuketta sisältäviä savukkeiden vähittäismyyntipakkauksia, vähemmän kuin 30 grammaa sisältäviä irtotupakan vähittäismyyntipakkauksia ja vähemmän kuin 10 pikusikaria sisältäviä vähittäismyyntipakkauksia saisi myydä kuuden kuukauden ajan lain voimaantulosta. Säännös mahdollistaisi hyvin maahantuojan, tukkukaupan ja vähittäiskaupan varastossa olevien sallittua pienempien tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten myynnin loppuun.

Savukkeiden paloturvallisuusvaatimukset tulisivat voimaan vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

4. Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esityksen mukaan ehdotettu laki voidaan

käsitellä tavallisessa lainsäätämisen järjestyksessä. Tupakkatuotteiden myynnin säättäminen luvanvaraiseksi rajoittaa elinkeinovapautta. Perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan elinkeinolla. Vähittäismyyntiluvan myöntämisen edellytyksenä olisi myynnin omavalvontasuunnitelma ja selvitys myynnin valvontajärjestelyjen riittävydestä, joilla estetään tupakkatuotteiden myynti alaikäisille. Julkisen vallan on perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan edistettävä väestön terveyttä, ja tupakkatuotteiden myynnin luvanvaraisuuden tarkoituksena on erityisesti lasten ja nuorten terveyden suojeleminen. Tämän vuoksi elinkeinovapauden rajoittamiselle säätämällä tupakkatuotteiden myynti luvanvaraiseksi on hyväksyttävät ja painavat perusteet. Tupakkatuotteita saisi myydä tukkumyynnissä vain toiselle tukkukaupalle tai sille, jolla on vähittäismyyntilupa. Tällä halutaan varmistaa, että tupakkatuotteita myydään valvotusti eikä niitä myydä alaikäisille. Myöskin vähittäismyyntiluvan peruuttaminen olisi mahdollista vain tietyissä laissa tarkasti määritellyissä tapauksissa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi 13 päivänä elokuuta 1976 annetun lain (693/1976) 34 §,

muutetaan 6 §, 6 a §:n 1 ja 3 momentti, 6 c §, 7 §:n 1 ja 2 momentti, 7 a §, 8 §:n 2 momentti, 10 §:n 3 momentti, 17 §, 21 §:n 2 momentti, 25 a §, 28 §:n 1 ja 4 momentti, 30 a ja 31 § sekä 35 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 6 §, 6 a §:n 1 ja 3 momentti, 6 c §, 7 §:n 1 ja 2 momentti, 7 a §, 28 §:n 1 ja 4 momentti ja 30 a § laissa 498/2002, 10 §:n 3 momentti laissa 487/1999, 17 § mainitussa laissa 498/2002 ja laissa 700/2006, 21 §:n 2 momentti laissa 1541/2001, 25 a § ja 35 §:n 1 momentti laissa 286/2006, 31 § mainituissa laeissa 487/1999 ja 498/2002, sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 953/1992 ja mainituissa laeissa 487/1999, 498/2002 ja 700/2006, uusi 3 b- 3 d kohta, 5 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 498/2002, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, lakiin uusi 10 b—d ja 21 a §, sekä lakiin uusi 31 a—31 d ja 33 a § seuraavasti:

2 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

3 b) *savukkeella* poltettavaksi tarkoitettua valmiiksi paperiin käärittyä tai muusta aineesta valmistettuun hylsyn muotoiseen päilykseen sijoitettua tai sijoitettavaksi tarkoitettua tupakkakääröä, joka ei ole sikari tai pikkusikari;

3 c) *sikarilla* poltettavaksi tarkoitettua luonnon tupakasta valmistettua tupakkakääröä, jonka uloin kääre tai sidelehti on tupakanlehteä tai tupakanväristä rekonstruoitua tupakkaa;

3 d) *pikkusikarilla* sikaria, joka painaa enintään kolme grammaa;

5 §

Savukkeen palamisominaisuuksien on täytettävä itsestään sammumista koskevat riittävät paloturvallisuusvaatimukset. Tarkempia säännöksiä paloturvallisuusvaatimuksista annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuk-

sella.

6 §

Tupakkatuotteen ja tupakointivälineen valmistaja tai maahantuojaja vastaa elinkeinotoiminnassa myyntiin tai muuhun luovuttamiseen tarkoitettun tupakkatuotteen sisältämien 5 §:ssä tarkoitettujen aineiden pitoisuuksien tutkimisesta, paloturvallisuusvaatimusten todentamisesta, pakkausmerkintöjen paikkansapitävyyden varmistamisesta ja niihin liittyvästä laadunvalvonnasta.

Savukkeen valmistajan tai maahantuojan on huolehdittava, että savukkeesta poltettaessa syntyvän tervan, nikotiinin ja hiilimonoksidin määrät on mitattu ja pakkauksissa olevien tervaa ja nikotiinia sekä paloturvallisuusvaatimusten täyttymistä koskevien merkintöjen paikkansapitävyys on varmistettu ennen tuotteen luovuttamista vähittäismyyntiin. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset mittauksissa, varmistamisessa ja todentamisessa käytettävistä menetelmistä.

6 a §

Testauslaboratorion, joka suorittaa 6 §:n 2 momentissa tarkoitettut mittaukset, varmistamisen tai todentamisen, on oltava Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen hyväksymä ja valvoma. Tuotevalvontakeskus pitää luetteloa hyväksytyistä laboratorioista.

Testauslaboratorioksi voidaan hyväksyä vain viranomainen. Tupakkatuotteen maahantuojan tai valmistajan yhteydessä toimiva testauslaboratorio voidaan kuitenkin hyväksyä suorittamaan omien tuotteidensa mittaukset tai varmistamisen. Paloturvallisuusvaatimusten todentamisen voi suorittaa myös muu akkreditoitu tutkimuslaboratorio.

6 c §

Tupakkatuotteen valmistajan tai maahantuojan tulee kerran vuodessa toimittaa Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle:

1) luettelo, jossa ilmoitetaan elinkeinotoiminnassa myytävänä olevista savukkeista poltettaessa syntyvän tervan, nikotiinin ja hiilimonoksidin määrä ja tiedot mittauksen ja varmistamisen suorittaneesta testauslaboratoriosta;

2) tuotemerkki- ja tyyppi-kohtainen ainesosaluettelo kunkin tupakkatuotteen kaikista sen valmistamisessa käytetyistä ainesosista ja niiden määristä;

3) tuotemerkkikohtaisesti paloturvallisuusvaatimusten täyttymistä osoittavat hyväksytyyn testauslaboratorion tai tutkimuslaitoksen tutkimusselosteet ja lausunnot sekä tiedot testauslaboratoriosta tai tutkimuslaitoksesta.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen luetteloiden rakenteesta, luetteloihin liitettäviä ainesosia koskevista selvityksistä, toksikologisista ja muista tiedoista sekä luetteloiden toimittamisesta Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen tietojen toimittamisesta tuotevalvontakeskukselle.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvon-

takeskus huolehtii siitä, että 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista tiedoista tiedotetaan kuluttajille.

7 §

Tupakkatuotteita saa elinkeinotoiminnassa myydä tai muutoin luovuttaa vain tämän pykälän ja 7 a §:n 1 momentin mukaisissa vähittäismyyntipakkauksissa. Pakkauksen vähimmäiskoko on 30 grammaa irtotupakkaa, 20 savuketta tai 10 pikkusikaria. Sikareita voidaan kuitenkin myydä irrallisina. Irrallisena myytävän sikarin on oltava varustettu asianmukaisilla merkinnöillä.

Tupakkatuotteita ei saa, sikareita lukuun ottamatta, myydä vähittäismyyntipakkauksessa, joka sisältää pienempiä pakkauksia tai joka voidaan jakaa pienempiin pakkauksiin.

Tupakkatuotteen valmistajan tai maahantuojan on ennen tupakkatuotteen elinkeinotoiminnassa tapahtuvaa myyntiä tai muuta luovuttamista merkittävä tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkaukseen:

1) suomeksi ja ruotsiksi varoitukset tupakan aiheuttamista terveyshaitoista;

2) suomeksi ja ruotsiksi savukkeesta poltettaessa syntyvän tervan, nikotiinin ja hiilimonoksidin määrät;

3) merkintä savukkeiden paloturvallisuusvaatimusten täyttymisestä;

4) tuotteen tunnistamista ja jäljittämistä varten tarvittavat tiedot.

7 a §

Ilmaisuja, nimityksiä, tavaramerkkejä ja kuvallisia tai muita merkkejä, jotka luovat vaikutelman, että tupakkatuote on vähemmän haitallinen kuin muut, ei saa käyttää tupakkatuotteiden pakkauksissa. Mitä tässä momentissa säädetään ei kuitenkaan koske Euroopan yhteisöjen ulkopuolelle vietävien tupakkatuotteiden pakkauksia.

Tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkauksessa ei saa väittää, että tuote on paloturvallinen tai muuten luoda mielikuvaa sen vaarattomuudesta tai siitä, että se on turvallisempi kuin muut vastaavat tuotteet.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään tupakkatuotteiden pakkauksista, koskee myös tuotteiden esillepanoa myyntipaikoissa sekä 8 §:n 3 momentissa tarkoitettua tuotetietoa.

8 §

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta mainontaan julkaisussa, joka on painettu ja julkaistu Euroopan yhteisöjen ulkopuolella, ja jota ei ole ensisijaisesti suunnattu Euroopan yhteisöjen markkinoille, ja jonka pääasiallinen tarkoitus ei ole tupakan, tupakkatuotteen tai -jäljitelmän taikka tupakointivälineen mainonta.

10 §

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset omavalvontasuunnitelman laatimisesta, sisällöstä ja toteuttamisesta.

10 b §

Tupakkatuotteita saa myydä tai muutoin luovuttaa vain myyntipaikan sijaintikunnan myöntämän vähittäismyyntiluvan perusteella. Tupakkatuotteiden myyjän on voitava jatkuvasti valvoa ostotilannetta. Vähittäismyyntilupa voidaan myöntää määräajaksi, jos toiminta on määräaikaista. Määräaikainen lupa voidaan myöntää enintään vuodeksi.

Kunta myöntää kirjallisesta hakemuksesta myyntipaikkakohtaisen vähittäismyyntiluvan elinkeinotoiminnassa tapahtuvaan tupakkatuotteiden myyntiin, jos hakija on esittänyt hyväksyttävän tupakkatuotteiden myynnin omavalvontasuunnitelman ja säännökset täytävän selvityksen tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden sijoittelusta tupakkatuotteiden myyntipisteessä ja osoittaa kykenevänsä vastaamaan valvontajärjestelyjen riittävydestä. Liikennevälineessä tapahtuvaan tupakkatuotteiden myyntiin luvan myöntää luvanhakijan kotikunta.

Myyntilupaa koskevassa hakemuksessa on oltava seuraavat tiedot:

1) hakijan nimi tai yhteisön toiminimi ja yhteystiedot, yritys- tai yhteisötunnus sekä tupakkatuotteiden myyntipaikan osoite;

2) selvitys myynnin valvontajärjestelyistä ja omavalvontasuunnitelma;

3) selvitys myyntipaikassa sijaitsevien myyntipisteiden lukumäärästä ja sijainnista.

4) selvitys tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden sijoittelusta myyntipisteessä.

Mitä edellä on säädetty tupakkatuotteiden myynnin luvanvaraisuudesta, koskee myös 11 §:ssä tarkoitettuja tupakkatuotteiden automaattisia myyntilaitteita.

Myyntilupa on pidettävä asiakkaiden nähtävillä myyntipisteessä.

Vähittäismyyntiluvan haltijan on ilmoitettava kunnalle lupahakemuksessa ilmoitettujen tietojen muutoksista ja myynnin lopettamisesta. Kunnan on ilmoitettava luvan myöntämisestä ja peruuttamisesta, myyntirikkomuksista sekä myynnin lopettamisesta Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle.

Lupahakemuksen sisällöstä ja luvan näkyvillä pidosta myyntipisteessä voidaan antaa tarkempia säännöksiä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

10 c §

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus ja kunnat pitävät tässä laissa tarkoitettujen lupa-asioiden käsittelyä ja valvontaa varten tupakkatuotteiden vähittäismyyntiin luparekisteriä elinkeinonharjoittajista, joille on myönnetty tässä laissa tarkoitettu lupa tai jotka ovat hakeneet tällaista lupaa. Vastuullisena rekisterinpitäjänä toimii tuotevalvontakeskus.

Rekisteröitäviä tietoja ovat:

1) nimi ja toiminimi, yhteystiedot, henkilö- tai yritys- ja yhteisötunnus sekä tupakkatuotteiden myyntipaikan osoite;

2) lupanumero, tiedot tämän lain nojalla myönnetyn luvan perusteella tapahtuvasta toiminnasta ja omavalvonnasta sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja kieltojen rikkomisesta ja tällaisen rikkomuksen seuraamuksesta sekä tiedot valvontaviranomaisten suorittamista tarkastuksista ja näiden tuloksista; sekä

3) muut lupa-asioiden käsittelyä, valvontaa ja tilastointia varten tarpeelliset tiedot, jotka eivät sisällä henkilötietolain (523/1999) 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja.

Edellä 2 momentissa tarkoitettun valvonnan kohdetta koskevien tietojen tarkastusoikeudesta ja virheen oikaisusta on voimassa, mitä henkilötietolaissa säädetään. Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, luvanhaltijan nimi, lupanumero, osoite- ja yhteystiedot

voidaan saattaa rekisterissä sellaisinaan julkiseksi. Elinkeinonharjoittajaa koskevat tiedot säilytetään rekisterissä viisi vuotta myynnin lopettamisen tai vähittäismyyntiluvan peruuttamisen jälkeen.

10 d §

Tupakkatuotteita saa myydä tukkumyynnissä ilman vähittäismyyntilupaa vain toiselle tukkukaupalle jälleenmyyntiä varten ja sille, jolla on 10 b §:n mukainen vähittäismyyntilupa.

6 luku

Ohjaus ja valvonta

17 §

Kunnan tulee omasta aloitteestaan tai tehtyjen ilmoitusten perusteella suorittaa tupakkatuotteiden varastointi- ja myyntipaikkojen tarkastuksia sekä valvoa tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntiä ja sijoittelua myyntipisteessä, automaattisen myyntilaitteen sijoittamista, tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynnin omavalvontaa, tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden mainontaa ja muuta myynninedistämistoimintaa samoin kuin tupakointikieltojen ja rajoitusten noudattamista toimialueellaan.

Jos tarkastuksessa tai muutoin havaitaan säännösten vastaista toimintaa, kunnan tulee kieltää säännösten vastainen toiminta. Kunta voi ilmoittaa asiasta:

1) viralliselle syyttäjälle, jos kysymys on 10, 10 b, 10 c, 11 tai 12 §:n, 13 §:n 1, 2 tai 5 momentin taikka 13 b §:n säännösten vastaisesta menettelystä; sekä

2) Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle, jos kysymys on 5, 6, 6 a—6 c, 7, 7 a, 8 ja 9 §:n vastaisesta menettelystä.

21 §

Kunnan tai sen 14 a §:ssä tarkoitetun vi-
ranhaltijan 1 momentissa tarkoitettussa asia-
sa kiellon noudattamisen tehosteeksi asetta-
maa uhkasakkoa tai teettämisuuhkaa koske-
vaan päätökseen ei saa hakea muutosta valit-
tamalla. Se, jolle uhkasakko tai teettämisuuh-
ka on asetettu, voi saattaa asian hakemuksel-

la Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvon-
takeskuksen käsiteltäväksi 14 päivän kulues-
sa ohjeiden tiedoksisaannista. Tuotevalvon-
takeskuksen päätöksen saanut asianomainen
voi saattaa asian edelleen markkinaoikeuden
käsiteltäväksi siten kuin 3 momentissa sääde-
tään.

21 a §

Joka rikkoo uhkasakolla tehostettua tässä
laissa tarkoitettua kieltoa tai velvoitetta, voi-
daan jättää tuomitsematta rangaistukseen sa-
masta teosta.

25 a §

Kunnan on perittävä elinkeinonharjoittajal-
ta hyväksymänsä taksan mukainen maksu
14 a §:n 3 momentissa tarkoitettuun kunnan
valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuk-
sista ja näytteenotosta tupakkatuotteiden
myynnin valvontaa lukuun ottamatta. Lisäksi
kunnan on perittävä toiminnanharjoittajalta
maksu 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettuun
kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän
tarkastuksen perusteella annettujen määräys-
ten valvonnasta silloin, kun määräysten an-
taminen perustuu tämän lain säännösten nou-
dattamatta jättämiseen.

Kunnan on perittävä tupakkatuotteiden
myyntiluvan hakijalta myyntiluvasta hyväk-
symänsä taksan mukainen maksu. Lisäksi
kunnan on perittävä myyntiluvan haltijalta
myynnin valvonnasta ja valvontaan liittyvistä
toimenpiteistä vahvistamansa taksan mukai-
nen vuosittainen myyntipistekohtainen val-
vontamaksu.

Kunnan tulee määrätä suoritteistaan peri-
mänsä maksut siten, että ne vastaavat suu-
ruudeltaan enintään suoritteen tuottamisesta
aiheutuvia kustannuksia.

28 §

Tämän lain 14 ja 14 a §:ssä tarkoitettulla vi-
ranomaisella on tämän lain ja sen nojalla an-
nettujen säännösten noudattamisen valvontaa
varten oikeus:

1) päästä tarkastamaan tupakkatuotteiden ja
tupakointivälineiden valmistus-, pakkaus-,
varastointi- ja myyntipaikan sekä testausla-
boratorioiden tiloja ja toimintaa sekä valvon-
nassa tarvittavia asiakirjoja;

2) ottaa ja saada asianomaisen tuotteen valmistajalta, maahantuojalta ja myyjältä tutkimuksia varten tupakasta, tupakan vastikkeista, tupakkatuotteista ja tupakointivälineistä korvauksetta näytteitä;

3) saada korvauksetta käyttöönsä tarvittavat tiedot, selvitykset, asiakirjat ja muu aineisto.

Jollei 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja näytteitä, tietoja, selvityksiä, asiakirjoja ja muuta aineistoa anneta määrääjässä, 14 ja 14 a §:ssä tarkoitettu viranomaislain voi velvoittaa antamaan ne sakon uhalla. Uhkasakon tuomitsee hallinto-oikeus 14 ja 14 a §:ssä tarkoitettua viranomaisen hakemuksesta. Uhkasakkoa ei kuitenkaan saa asettaa, jos asianosaista on aiheutta epäillä rikoksesta ja pyydetty aineisto liittyy rikosepäilyyn kohteena olevaan asiaan.

30 a §

Tämän lain 14 ja 14 a §:ssä tarkoitettulla viranomaisella on oikeus saada muilta viranomaisilta virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi ja päätösten täytäntöön panemiseksi.

31 §

Joka mainostaa tupakkaa, tupakkatuotetta, tupakkajäljitelmää tai tupakointivälinettä tai harjoittaa näiden muuta myynninedistämistoimintaa taikka muutoin toimii 7 a §:n 2 momentin, 8 §:n tai 9 §:n säännösten vastaisesti, on tuomittava *tupakan markkinointirikkomuksesta* sakkoon.

31 a §

Joka mainostaa tupakkaa, tupakkatuotetta, tupakkajäljitelmää tai tupakointivälinettä tai harjoittaa sen muuta myynninedistämistoimintaa taikka muutoin toimii 7 a §:n 2 momentin, 8 §:n tai 9 §:n säännösten vastaisesti, että sitä on pidettävä sen toteuttamistapa, kohderyhmän ikä tai koko taikka menettelystä saatu taloudellinen hyöty huomioon ottaen myös kokonaisuutena arvostellen törkeänä, on tuomittava *tupakan markkinointirikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

31 b §

Ennen 31 ja 31 a §:ään perustuvaa tupakan markkinointirikkomusta tai markkinointirikosta koskevan syytteen nostamista virallisen syyttäjän on varattava Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle tilaisuus antaa lausuntonsa ja tuomioistuimen on käsitellessään tällaista asiaa varattava tuotevalvontakeskukselle tilaisuus tulla kuulluksi.

31 c §

Joka

1) elinkeinotoiminnassa myy tai muutoin luovuttaa tupakkatuotteen tai tupakointivälineen kahdeksatoista vuotta nuoremmalle henkilölle 10 §:n 1 momentin vastaisesti;

2) automaattisen myyntilaitteen sijoittamispaikan omistajana, haltijana, vastaavana hoitajana tai tähän tehtävään nimettynä työntekijänä laiminlyö valvoa 11 §:n mukaisesti automaattisesta myyntilaitteesta tapahtuvaa myyntiä tai muuta luovuttamista;

3) elinkeinotoiminnassa myy tai muuten luovuttaa tupakkatuotteita ilman vähittäismyyntilupaa 10 b §:n vastaisesti; taikka

4) tukkumyynnissä jälleenmyy tai muutoin luovuttaa tupakkatuotteita muulle kuin toiselle tukkukaupalle tai vähittäismyyntiluvanhaltijalle 10 c §:n vastaisesti,

on tuomittava *tupakan myyntirikkomuksesta* sakkoon.

31 d §

Joka elinkeinotoiminnassa myy tai muutoin luovuttaa tupakkatuotteita, joita ei ole testattu 6 a §:n mukaisessa hyväksytyssä testauslaboratoriossa tai joista ei ole toimitettu

6 c §:ssä tarkoitettuja tietoja tai jonka pakkausmerkinnät eivät ole 7 §:n 1–3 momentin taikka 7 a §:n 1 momentin mukaisia taikka myy tai muutoin luovuttaa suussa käytettävää tupakkaa tupakkalain 10 a §:n kiellon vastaisesti

on tuomittava *tupakkalain vastaisen tuotteen myynnistä* sakkoon.

33 a §

Kunta voi korvauksetta peruuttaa vähittäismyyntiluvan määrääjäksi, vähintään viikoksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi, jos 10 b §:ssä tarkoitettua vähittäismyyntiluvan

haltija kunnan tai muun valvontaviranomaisen kirjallisesta huomautuksesta tai varoituksesta huolimatta:

1) mainostaa tupakkatuotteita tai tupakointivälineitä tai harjoittaa näiden muuta myynninedistämistoimintaa;

2) myy tai muutoin luovuttaa tupakkatuotteita tai tupakointivälineitä elinkeinotoiminnassa tämän lain vastaisesti;

3) jättää ilmoittamatta 10 b §:n 3 momentissa tarkoitettuja olennaisia tietoja.

Kunta voi korvauksetta peruuttaa 10 b §:ssä tarkoitetun vähittäismyyntiluvan pysyvästi, jos annettu kirjallinen huomautus tai varoitus ei ole johtanut toiminnassa esiintyneiden 1 momentissa tarkoitettujen epäkohtien poistamiseen ja lain rikkominen on toistuvaa tai tahallista tai se on myös kokonaisuutena arvostellen törkeää.

Kunta voi korvauksetta peruuttaa myyntiluvan pysyvästi, jos 10 b §:ssä tarkoitettu myyntiluvan haltija myy, säilyttää tai antaa säilyttää myyntipaikassa tupakkatuotteita, joiden myynti on tämän lain mukaan kielletty tai jotka eivät ole tämän lain mukaisia.

Pysyvästi peruutettu vähittäismyyntilupa voidaan myöntää uudelleen hakemuksesta aikaisintaan vuoden kuluttua vähittäismyyntiluvan peruuttamisesta.

35 §

Muutosta 10 b §:ssä tarkoitettua myyntilupaa, 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa ja 25 a §:ssä tarkoitettuja

taksoja koskevaan päätökseen haetaan noudattaen, mitä muutoksenhausta kuntalaissa (365/1995) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Elinkeinotoiminnassa saa 10 b §:n estämättä myydä tai muutoin luovuttaa tupakkatuotteita yhden vuoden ajan lain voimaantulosta, jos tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupahakemus on jätetty asianomaiselle kunnalle kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Tukkumyynnissä saadaan 10 c §:n estämättä myydä tai muutoin luovuttaa jälleenmyyntiin tupakkatuotteita yhden vuoden ajan lain voimaantulosta, jos ostaja on tehnyt vähittäismyyntilupahakemuksen asianomaiselle kunnalle kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Elinkeinotoiminnassa saa myydä tämän lain voimaan tullessa olemassa olevia 7 §:n 1 momentin vastaisia vähittäismyyntipakkauksia kuuden kuukauden ajan lain voimaantulosta.

Elinkeinotoiminnassa saa myydä savukkeita, vaikka ne eivät täytä 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuja paloturvallisuusvaatimuksia, vuoden ajan lain voimaantulosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Naantalissa 26 päivänä kesäkuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Liisa Hyssälä*

Laki

toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi 13 päivänä elokuuta 1976 annetun lain (693/1976) 34 §,

muutetaan 6 §, 6 a §:n 1 ja 3 momentti, 6 c §, 7 §:n 1 ja 2 momentti, 7 a §, 8 §:n 2 momentti, 10 §:n 3 momentti, 17 §, 21 §:n 2 momentti, 25 a §, 28 §:n 1 ja 4 momentti, 30 a ja 31 § sekä 35 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 6 §, 6 a §:n 1 ja 3 momentti, 6 c §, 7 §:n 1 ja 2 momentti, 7 a §, 28 §:n 1 ja 4 momentti ja 30 a § laissa 498/2002, 10 §:n 3 momentti laissa 487/1999, 17 § mainitussa laissa 498/2002 ja laissa 700/2006, 21 §:n 2 momentti laissa 1541/2001, 25 a § ja 35 §:n 1 momentti laissa 286/2006, 31 § mainituissa laeissa 487/1999 ja 498/2002, sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 953/1992 ja mainituissa laeissa 487/1999, 498/2002 ja 700/2006, uusi 3 b- 3 d kohta, 5 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 498/2002, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, lakiin uusi 10 b—d ja 21 a §, sekä lakiin uusi 31 a—31 d ja 33 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

3 b) savukkeella poltettavaksi tarkoitettua valmiiksi paperiin käärityä tai muusta aineesta valmistettuun hylsyn muotoiseen päällykseen sijoitettua tai sijoitettavaksi tarkoitettua tupakkakääröä, jota ei voida pitää sikarina tai pikkusikarina;

3 c) sikarilla poltettavaksi tarkoitettua luonnon tupakasta valmistettua tupakkakääröä, jonka uloin kääre tai sidelehti on tupakanlehteä tai muutoin tupakanväristä rekonstruoitua tupakkaa;

3 d) pikkusikarilla sikaria, jonka yksittäispaino on enintään 3 grammaa;

5 §

Savukkeiden palamisominaisuuksien on täytettävä itsestään sammumista koskevat riittävät paloturvallisuusvaatimukset. Palo-

turvallisuusvaatimuksista säädetään tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

6 §

Tupakkatuotteen ja tupakointivälineen valmistaja tai maahantuoja vastaa elinkeinotoiminnassa myyntiin tai muuhun luovuttamiseen tarkoitetun tupakkatuotteen sisältämien 5 §:ssä tarkoitettujen aineiden pitoisuuksien tutkimisesta, pakkausmerkintöjen paikkansapitävyyden varmistamisesta ja niihin liittyvästä laadunvalvonnasta.

Savukkeeseen valmistajan tai maahantuojan on huolehdittava, että savukkeesta poltettaessa syntyvän tervan, nikotiinin ja hiilimonoksidin määrät on mitattu ja pakkauksissa olevien tervaa ja nikotiinia koskevien merkintöjen paikkansapitävyys on varmistettu ennen tuotteen luovuttamista vähittäismyyntiin. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset mittauksissa ja varmistamisessa käytettävistä menetelmistä.

6 a §

Testauslaboratorion, joka suorittaa 6 §:n 2 momentissa tarkoitetut mittaukset tai varmistaa ne, on oltava Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen hyväksymä ja valvoma. Tuotevalvontakeskus pitää luetteloa hyväksytyistä laboratorioista.

Testauslaboratorioksi voidaan hyväksyä vain viranomainen. Tupakkatuotteen maahantuojan tai valmistajan yhteydessä toimiva testauslaboratorio voidaan kuitenkin hyväksyä suorittamaan omien tuotteidensa mittaukset tai varmistamisen.

6 c §

Tupakkatuotteen valmistajan tai maahantuojan tulee kerran vuodessa toimittaa Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle:

6 §

Tupakkatuotteen ja tupakointivälineen valmistaja tai maahantuoja vastaa elinkeinotoiminnassa myyntiin tai muuhun luovuttamiseen tarkoitetun tupakkatuotteen sisältämien 5 §:ssä tarkoitettujen aineiden pitoisuuksien tutkimisesta, *paloturvallisuusvaatimusten todentamisesta*, pakkausmerkintöjen paikkansapitävyyden varmistamisesta ja niihin liittyvästä laadunvalvonnasta.

Savukkeeseen valmistajan tai maahantuojan on huolehdittava, että savukkeesta poltettaessa syntyvän tervan, nikotiinin ja hiilimonoksidin määrät on mitattu ja pakkauksissa olevien tervaa ja nikotiinia *sekä paloturvallisuusvaatimusten täyttymistä* koskevien merkintöjen paikkansapitävyys on varmistettu ennen tuotteen luovuttamista vähittäismyyntiin. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset mittauksissa, varmistamisessa ja *todentamisessa* käytettävistä menetelmistä.

6 a §

Testauslaboratorion, joka suorittaa 6 §:n 2 momentissa tarkoitetut mittaukset, varmistamisen *tai todentamisen*, on oltava Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen hyväksymä ja valvoma. Tuotevalvontakeskus pitää luetteloa hyväksytyistä laboratorioista.

Testauslaboratorioksi voidaan hyväksyä vain viranomainen. Tupakkatuotteen maahantuojan tai valmistajan yhteydessä toimiva testauslaboratorio voidaan kuitenkin hyväksyä suorittamaan omien tuotteidensa mittaukset tai varmistamisen. *Paloturvallisuusvaatimusten todentamisen voi suorittaa myös muu akkreditoitu tutkimuslaboratorio.*

6 c §

Tupakkatuotteen valmistajan tai maahantuojan tulee kerran vuodessa toimittaa Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle:

1) luettelo, jossa ilmoitetaan elinkeino-toiminnassa myytävänä olevien savukkeista poltettaessa syntyvät tervan, nikotiinin ja hiilimonoksidin määrät ja tiedot mittaukset ja varmistamisen suorittaneesta testauslaboratoriosta; *sekä*

2) tuotemerkki- ja tyyppikohtainen ainesosaluettelo kunkin tupakkatuotteen kai-kista sen valmistamisessa käytetyistä ainesosista ja niiden määristä.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset luetteloiden rakenteesta, luetteloihin liitettäviä ainesosia koskevista selvityksistä, toksikologisista ja muista tiedoista sekä luetteloiden toimittamisesta Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle ja Euroopan komissiolle.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus huolehtii siitä, että 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista tiedoista tiedotetaan kuluttajille.

7 §

Tupakkatuotteita saa elinkeinotoiminnassa myydä tai muutoin luovuttaa vain tämän ja 7 a §:n 1 momentin mukaisissa vähittäismyyntipakkauksissa. Sikareita voidaan kuitenkin myydä irrallisina. Irrallisena myytävän sikarin on oltava asianmukaisilla merkinnöillä varustettu.

Tupakkatuotteen valmistajan tai maahan-tuojan on ennen tupakkatuotteen elinkeino-toiminnassa tapahtuvaa myyntiä tai muuta

1) luettelo, jossa ilmoitetaan elinkeino-toiminnassa myytävänä olevien savukkeista poltettaessa syntyvät tervan, nikotiinin ja hiilimonoksidin määrät ja tiedot mittaukset ja varmistamisen suorittaneesta testauslaboratoriosta;

2) tuotemerkki- ja tyyppikohtainen ainesosaluettelo kunkin tupakkatuotteen kai-kista sen valmistamisessa käytetyistä ainesosista ja niiden määristä;

3) *tuotemerkkikohtaisesti paloturvallisuusvaatimusten täyttymistä osoittavat hyväksytyt testauslaboratorion tai tutkimuslaitoksen tutkimuselosteet ja lausunnot sekä tiedot testauslaboratoriosta tai tutkimuslaitoksesta.*

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset *1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen* luetteloiden rakenteesta, luetteloihin liitettäviä ainesosia koskevista selvityksistä, toksikologisista ja muista tiedoista sekä luetteloiden toimittamisesta Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle ja Euroopan komissiolle. *Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen tietojen toimittamisesta tuotevalvontakeskukselle.*

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus huolehtii siitä, että *1 momentin 1 ja 2 kohdassa* tarkoitetuista tiedoista tiedotetaan kuluttajille.

7 §

Tupakkatuotteita saa elinkeinotoiminnassa myydä tai muutoin luovuttaa vain tämän pykälän ja 7 a §:n 1 momentin mukaisissa vähittäismyyntipakkauksissa. *Paukkauksen vähimmäiskoko on 30 grammaa irtotupakkaa, 20 savuketta tai 10 pikkusikaria.* Sikareita voidaan kuitenkin myydä irrallisina. Irrallisena myytävän sikarin on oltava varustettu asianmukaisilla merkinnöillä.

Tupakkatuotteita ei saa, sikareita lukuun ottamatta, myydä vähittäismyyntipakkauksessa, joka sisältää pienempiä pakkauksia tai joka voidaan jakaa pienempiin pakkauksiin.

Tupakkatuotteen valmistajan tai maahan-tuojan on ennen tupakkatuotteen elinkeino-toiminnassa tapahtuvaa myyntiä tai muuta

Voimassa oleva laki

Ehdotus

luovuttamista merkittävä suomeksi ja ruotsiksi tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkaukseen:

- 1) varoitukset tupakan aiheuttamista terveyshaitoista;
- 2) savukkeesta poltettaessa syntyvän tervan, nikotiinin ja hiilimonoksidin määrät; *sekä*
- 3) tuotteen tunnistamista ja jäljittämistä varten tarvittavat tiedot.

7 a §

Sellaisia ilmaisia, nimityksiä, tavaramerkkejä ja kuvallisia tai muita merkkejä, jotka luovat vaikutelman, että *kyseinen* tupakkatuote on vähemmän haitallinen kuin muut, ei saa käyttää tupakkatuotteiden pakkauksissa.

Mitä 1 momentissa säädetään tupakkatuotteiden pakkauksista, koskee myös tuotteiden esillepanoa myyntipaikoissa sekä 8 §:n 3 momentissa tarkoitettua tuotetietoa.

8 §

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei kuitenkaan sovelleta mainontaan *sellaisessa* ulkomaisessa painokirjoituksessa, jonka pääasiallinen tarkoitus ei ole tupakan, tupakkatuotteen tai -jäljitelmän tahi tupakointivälineen mainonta.

10 §

Asianomainen ministeriö antaa tarkemmat säännökset omavalvontasuunnitelman laatimisesta, sisällöstä ja toteuttamisesta.

luovuttamista merkittävä tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkaukseen:

- 1) *suomeksi ja ruotsiksi* varoitukset tupakan aiheuttamista terveyshaitoista;
- 2) *suomeksi ja ruotsiksi* savukkeesta poltettaessa syntyvän tervan, nikotiinin ja hiilimonoksidin määrät;
- 3) *merkintä savukkeiden paloturvallisuusvaatimusten täyttymisestä*;
- 4) tuotteen tunnistamista ja jäljittämistä varten tarvittavat tiedot.

7 a §

Ilmaisuja, nimityksiä, tavaramerkkejä ja kuvallisia tai muita merkkejä, jotka luovat vaikutelman, että tupakkatuote on vähemmän haitallinen kuin muut, ei saa käyttää tupakkatuotteiden pakkauksissa. *Mitä tässä momentissa säädetään ei kuitenkaan koske Euroopan yhteisöjen ulkopuolelle vietävien tupakkatuotteiden pakkauksia.*

Tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkauksessa ei saa väittää, että tuote on paloturvallinen tai muuten luoda mielikuvaa sen vaarattomuudesta tai siitä, että se on turvallisempi kuin muut vastaavat tuotteet.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään tupakkatuotteiden pakkauksista, koskee myös tuotteiden esillepanoa myyntipaikoissa sekä 8 §:n 3 momentissa tarkoitettua tuotetietoa.

8 §

Mitä 1 momentissa *säädetään*, ei kuitenkaan sovelleta mainontaan *julkaisussa, joka on painettu ja julkaistu Euroopan yhteisöjen ulkopuolella, ja jota ei ole ensisijaisesti suunnattu Euroopan yhteisöjen markkinoille, ja jonka* pääasiallinen tarkoitus ei ole tupakan, tupakkatuotteen tai -jäljitelmän taikka tupakointivälineen mainonta.

10 §

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset omavalvontasuunnitelman laatimisesta, sisällöstä ja toteuttamisesta.

10 b §

Tupakkatuotteita saa myydä tai muutoin luovuttaa vain myyntipaikan sijaintikunnan myöntämän vähittäismyyntiluvan perusteella. Tupakkatuotteiden myyjän on voitava jatkuvasti valvoa ostotilannetta. Vähittäismyyntilupa voidaan myöntää määräajaksi, jos toiminta on määräaikaista. Määräaikainen lupa voidaan myöntää enintään vuodeksi.

Kunta myöntää kirjallisesta hakemuksesta myyntipaikkakohtaisen vähittäismyyntiluvan elinkeinotoiminnassa tapahtuvaan tupakkatuotteiden myyntiin, jos hakija on esittänyt hyväksyttävän tupakkatuotteiden myynnin omavalvontasuunnitelman ja säännökset täyttävän selvityksen tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden sijoittelusta tupakkatuotteiden myyntipisteessä ja osoittaa kykenevänsä vastaamaan valvontajärjestelyjen riittävydestä. Liikennevälineissä tapahtuvaan tupakkatuotteiden myyntiin luvan myöntää luvanhakijan kotikunta.

Myyntilupaa koskevassa hakemuksessa on oltava seuraavat tiedot:

- 1) hakijan nimi tai yhteisön toiminimi ja yhteystiedot, yritys- tai yhteisötunnus sekä tupakkatuotteiden myyntipaikan osoite;*
- 2) selvitys myynnin valvontajärjestelyistä ja omavalvontasuunnitelma;*
- 3) selvitys myyntipaikassa sijaitsevien myyntipisteiden lukumäärästä ja sijainnista.*
- 4) selvitys tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden sijoittelusta myyntipisteessä.*

Mitä edellä on säädetty tupakkatuotteiden myynnin luvanvaraisuudesta, koskee myös 11 §:ssä tarkoitettuja tupakkatuotteiden automaattisia myyntilaitteita.

Myyntilupa on pidettävä asiakkaiden nähtävillä myyntipisteessä.

Vähittäismyyntiluvan haltijan on ilmoitettava kunnalle lupahakemuksessa ilmoitettujen tietojen muutoksista ja myynnin lopettamisesta. Kunnan on ilmoitettava luvan myöntämisestä ja peruuttamisesta, myyntirikkomuksista sekä myynnin lopettamisesta Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle.

Lupahakemuksen sisällöstä ja luvan nä-

kyvillä pidosta myyntipisteessä voidaan antaa tarkempia säännöksiä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

10 c §

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus ja kunnat pitävät tässä laissa tarkoitettujen lupa-asioiden käsittelyä ja valvontaa varten tupakkatuotteiden vähittäismyynnin luparekisteriä elinkeinonharjoittajista, joille on myönnetty tässä laissa tarkoitettu lupa tai jotka ovat hakeneet tällaista lupaa. Vastuullisena rekisterinpitäjänä toimii tuotevalvontakeskus.

Rekisteröitäviä tietoja ovat:

1) nimi ja toiminimi, yhteystiedot, henkilö- tai yritys- ja yhteisötunnus sekä tupakkatuotteiden myyntipaikan osoite;

2) lupanumero, tiedot tämän lain nojalla myönnetyn luvan perusteella tapahtuvasta toiminnasta ja omavalvonnasta sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja kieltojen rikkomisesta ja tällaisen rikkomuksen seuraamuksesta sekä tiedot valvontaviranomaisten suorittamista tarkastuksista ja näiden tuloksista; sekä

3) muut lupa-asioiden käsittelyä, valvontaa ja tilastointia varten tarpeelliset tiedot, jotka eivät sisällä henkilötietolain (523/1999) 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja.

Edellä 2 momentissa tarkoitettun valvonnan kohdetta koskevien tietojen tarkastusoi-keudesta ja virheen oikaisusta on voimassa, mitä henkilötietolaissa säädetään. Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, lupanhaltijan nimi, lupanumero, osoite- ja yhteystiedot voidaan saattaa rekisterissä sellaisinaan julkisiksi. Elinkeinonharjoittajaa koskevat tiedot säilytetään rekisterissä viisi vuotta myynnin lopettamisen tai vähittäismyyntiluvan peruuttamisen jälkeen.

10 d §

Tupakkatuotteita saa myydä tukkumyynnissä ilman vähittäismyyntilupaa vain toiselle tukkukaupalle jälleenmyyntiä varten ja sille, jolla on 10 b §:n mukainen vähittäismyyntilupa.

6 luku

Ohjaus ja valvonta

17 §

Kunnan tulee omasta aloitteestaan ja tehtyjen ilmoitusten perusteella suorittaa tupakkatuotteiden varastointi- ja myyntipaikkojen tarkastuksia sekä valvoa tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntiä, automaattisen myyntilaitteen sijoittamista, tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynnin omavalvontaa, tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden ja tupakkajäljitelmiä mainontaa ja muuta myyninedistämistoimintaa samoin kuin tupakointikieltojen ja rajoitusten noudattamista toimialueellaan.

Jos tarkastuksessa tai muutoin havaitaan säännösten vastaista toimintaa, kunnan tulee kieltää säännösten vastainen toiminta sekä asettaa määräaika, jonka kuluessa tällainen toiminta on lopetettava.

Jollei korjausta ole tapahtunut asetetussa määräajassa taikka jos kiellossa mainittua säännösten vastaista menettelyä on jatkettu tai jos se on uudistettu asetetun määräajan jälkeen, kunnan on ilmoitettava asiasta:

- 1) viralliselle syyttäjälle, jos kysymys on 10, 11 tai 12 §:n, 13 §:n 1, 2 tai 5 momentin taikka 13 b §:n säännösten vastaisesta menettelystä; sekä
- 2) Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle, kun kysymys on 5, 6, 6 a–6 c ja 7 §:n sekä 7 a §:n 1 momentin säännösten vastaisen tupakkatuotteen tai tupakointivälineen elinkeinotoiminnassa tapahtuvasta myynnistä tai muusta luovuttamisesta taikka muusta näiden säännösten vastaisesta menettelystä tai kun kysymys on 7 a §:n 2 momentin taikka 8 tai 9 §:n säännöksissä kielletystä mainonta- ja myyninedistämistoimesta.

21 §

Kunnan tai sen 14 §:n 4 momentissa tarkoitettun viranhaltijan 1 momentissa tarkoitettussa asiassa kiellon noudattamisen tehosteeksi asettamaa uhkasakkoa tai teettämishukkaa koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Se, jolle uhka-

17 §

Kunnan tulee omasta aloitteestaan tai tehtyjen ilmoitusten perusteella suorittaa tupakkatuotteiden varastointi- ja myyntipaikkojen tarkastuksia sekä valvoa tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntiä ja sijoittelua myyntipisteessä, automaattisen myyntilaitteen sijoittamista, tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynnin omavalvontaa, tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden mainontaa ja muuta myyninedistämistoimintaa samoin kuin tupakointikieltojen ja rajoitusten noudattamista toimialueellaan.

Jos tarkastuksessa tai muutoin havaitaan säännösten vastaista toimintaa, kunnan tulee kieltää säännösten vastainen toiminta.
Kunta voi ilmoittaa asiasta:

- 1) viralliselle syyttäjälle, jos kysymys on 10, 10 b, 10 c, 11 tai 12 §:n, 13 §:n 1, 2 tai 5 momentin taikka 13 b §:n säännösten vastaisesta menettelystä; sekä
- 2) Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle, jos kysymys on 5, 6, 6 a–6 c, 7, 7 a, 8 ja 9 §:n vastaisesta menettelystä.

21 §

Kunnan tai sen 14 a §:ssä tarkoitettun viranhaltijan 1 momentissa tarkoitettussa asiassa kiellon noudattamisen tehosteeksi asettamaa uhkasakkoa tai teettämishukkaa koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Se, jolle uhkasakko tai teettä-

sakko tai teettämisuhka on asetettu, voi saattaa asian hakemuksella sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen käsiteltäväksi 14 päivän kuluessa ohjeiden tiedoksi saamisesta. Tuotevalvontakeskuksen päätöksen saanut asianomainen voi saattaa asian edelleen markkinaoikeuden käsiteltäväksi siten kuin 3 momentissa säädetään.

misuhka on asetettu, voi saattaa asian hakemuksella Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen käsiteltäväksi 14 päivän kuluessa ohjeiden tiedoksi saamisesta. Tuotevalvontakeskuksen päätöksen saanut asianomainen voi saattaa asian edelleen markkinaoikeuden käsiteltäväksi siten kuin 3 momentissa säädetään.

25 a §

Kunnan on perittävä elinkeinonharjoittajalta hyväksymänsä taksan mukainen maksu 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettuun kunnan valvontasuunnitelmaan sisällyvistä tarkastuksista ja näytteenotosta tupakkatuotteiden myynnin valvontaa lukuun ottamatta. Lisäksi kunnan on perittävä toiminnanharjoittajalta maksu 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettuun kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän tarkastuksen perusteella annettujen määräysten valvonnasta silloin, kun määräysten antaminen perustuu tämän lain säännösten noudattamatta jättämiseen.

Kunnan tulee määrätä suoritteistaan perimänsä maksut siten, että ne vastaavat suuruudeltaan enintään suoritteen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia.

28 §

Tämän lain 14 §:ssä tarkoitettulla viranomaisella on tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvontaa varten oikeus:

1) päästä tarkastamaan tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden valmistus-, pakkaus-

21 a §

Se, joka rikkoo uhkasakolla tehostettua tässä laissa tarkoitettua kieltoa tai velvoitetta, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

25 a §

Kunnan on perittävä elinkeinonharjoittajalta hyväksymänsä taksan mukainen maksu 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettuun kunnan valvontasuunnitelmaan sisällyvistä tarkastuksista ja näytteenotosta tupakkatuotteiden myynnin valvontaa lukuun ottamatta. Lisäksi kunnan on perittävä toiminnanharjoittajalta maksu 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettuun kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän tarkastuksen perusteella annettujen määräysten valvonnasta silloin, kun määräysten antaminen perustuu tämän lain säännösten noudattamatta jättämiseen.

Kunnan on perittävä tupakkatuotteiden myyntiluvan hakijalta myyntiluvasta hyväksymänsä taksan mukainen maksu. Lisäksi kunnan on perittävä myyntiluvan haltijalta myynnin valvonnasta ja valvontaan liittyvistä toimenpiteistä vahvistamansa taksan mukainen vuosittainen myyntipistekohtainen valvontamaksu.

Kunnan tulee määrätä suoritteistaan perimänsä maksut siten, että ne vastaavat suuruudeltaan enintään suoritteen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia.

28 §

Tämän lain 14 ja 14 a §:ssä tarkoitettulla viranomaisella on tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvontaa varten oikeus:

1) päästä tarkastamaan tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden valmistus-, pakkaus-

, varastointi- ja myyntipaikan sekä testauslaboratorioiden tiloja ja toimintaa sekä valvonnassa tarvittavia asiakirjoja;

2) ottaa ja saada asianomaisen tuotteen valmistajalta, maahantuojalta ja myyjältä tutkimuksia varten tupakasta, tupakan väkikkeistä, tupakkatuotteista ja tupakointivälineistä korvauksetta näytteitä; *sekä*

3) saada korvauksetta käyttöönsä tarvittavat tiedot, selvitykset, asiakirjat ja muu aineisto.

Jollei 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja näytteitä, tietoja, selvityksiä, asiakirjoja ja muuta aineistoa anneta asetetussa määräajassa, 14 §:ssä tarkoitettu viranomaisena voi velvoittaa antamaan ne sakon uhalla. Uhkasakon tuomitsee hallinto-oikeus 14 §:ssä tarkoitettuna viranomaisena hakemuksesta.

30 a §

Tämän lain 14 §:ssä tarkoitettuna viranomaisena on oikeus saada muilta viranomaisilta virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi ja päätösten täytäntöönpanemiseksi.

31 § 1 momentti

Joka mainostaa tupakkaa, tupakkatuotetta, tupakkajäljitelmää tai tupakointivälinettä tai harjoittaa näiden muuta myynninedistämis-toimintaa taikka muutoin menettelee 7 a §:n 2 momentin, 8 §:n tai 9 §:n säännösten vastaisesti, on tuomittava tupakan *markkinointirikkomuksesta* sakkoon.

31 § 2 momentti

Joka mainostaa tupakkaa, tupakkatuotetta tai tupakointivälinettä tai harjoittaa sen muuta myynninedistämis-toimintaa taikka muutoin toimii 7 a §:n 2 momentin, 8 §:n tai 9 §:n säännösten vastaisesti siten, että sitä on pidettävä sen toteuttamistapa, kohde-ryhmän ikä tai suuruus taikka menettelystä saatu taloudellinen hyöty huomioon ottaen

varastointi- ja myyntipaikan sekä testauslaboratorioiden tiloja ja toimintaa sekä valvonnassa tarvittavia asiakirjoja;

2) ottaa ja saada asianomaisen tuotteen valmistajalta, maahantuojalta ja myyjältä tutkimuksia varten tupakasta, tupakan väkikkeistä, tupakkatuotteista ja tupakointivälineistä korvauksetta näytteitä;

3) saada korvauksetta käyttöönsä tarvittavat tiedot, selvitykset, asiakirjat ja muu aineisto.

Jollei 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja näytteitä, tietoja, selvityksiä, asiakirjoja ja muuta aineistoa anneta määräajassa, 14 ja 14 a §:ssä tarkoitettu viranomaisena voi velvoittaa antamaan ne sakon uhalla. Uhkasakon tuomitsee hallinto-oikeus 14 ja 14 a §:ssä tarkoitettuna viranomaisena hakemuksesta. *Uhkasakkoa ei kuitenkaan saa asettaa silloin, kun asianosaista on aihetta epäillä rikoksesta ja pyydetty aineisto liittyy rikosepäilyn kohteena olevaan asiaan.*

30 a §

Tämän lain 14 ja 14 a §:ssä tarkoitettuna viranomaisena on oikeus saada muilta viranomaisilta virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi ja päätösten täytäntöönpanemiseksi.

31 §

Joka mainostaa tupakkaa, tupakkatuotetta, tupakkajäljitelmää tai tupakointivälinettä tai harjoittaa näiden muuta myynninedistämis-toimintaa taikka muutoin menettelee 7 a §:n 2 momentin, 8 §:n tai 9 §:n säännösten vastaisesti, on tuomittava *tupakan markkinointirikkomuksesta* sakkoon.

31 a §

Joka mainostaa tupakkaa, tupakkatuotetta tai tupakointivälinettä tai harjoittaa sen muuta myynninedistämis-toimintaa taikka muutoin toimii 7 a §:n 2 momentin, 8 §:n tai 9 §:n säännösten vastaisesti siten, että sitä on pidettävä sen toteuttamistapa, kohde-ryhmän ikä tai suuruus taikka menettelystä saatu taloudellinen hyöty huomioon ottaen

Voimassa oleva laki

Ehdotus

myös kokonaisuutena arvostellen törkeänä, on tuomittava *tupakan markkinointirikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

myös kokonaisuutena arvostellen törkeänä, on tuomittava *tupakan markkinointirikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

31 § 4 momentti

Joka elinkeinotoiminnassa toistuvasti vastoin kunnan antamaa kieltoa rikkoo 10 tai 11 §:n säännöksiä, on tuomittava *tupakan myyntirikkomuksesta* sakkoon.

31 § 5 momentti

Virallinen syyttäjä saa nostaa syytteen 1–3 momentissa säädetystä teosta, lukuun ottamatta suussa käytettävän tupakan myyntiä tai muuta luovutusta elinkeinotoiminnassa, vain sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen ilmoituksesta ja 4 momentissa säädetystä teosta vain kunnan ilmoituksesta.

31 § 3 momentti

Joka 10 a §:n vastaisesti elinkeinotoiminnassa myy tai muuten luovuttaa *suussa käytettävää tupakkaa taikka Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tai*

31 b §

Ennen 31 ja 31 a §:ään perustuvaa tupakan markkinointirikkomusta tai markkinointirikosta koskevan syytteen nostamista virallisen syyttäjän on varattava Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle tilaisuus antaa lausuntonsa ja tuomioistuimen on käsitellessään tällaista asiaa varattava tuotevalvontakeskukselle tilaisuus tulla kuulluksi.

31 c §

Joka

1) elinkeinotoiminnassa myy tai muutoin luovuttaa *tupakkatuotteen tai tupakointivälineen kahdeksaatoista vuotta nuoremmalle henkilölle 10 §:n 1 momentin vastaisesti;*

2) *automaattisen myyntilaitteen sijoittamispaikan omistajana, haltijana, vastaavana hoitajana tai tähän tehtävään nimettynä työntekijänä laiminlyö valvoa 11 §:n mukaisesti automaattisesta myyntilaitteesta tapahtuvaa myyntiä tai muuta luovuttamista;*

3) *elinkeinotoiminnassa myy tai muuten luovuttaa tupakkatuotteita ilman vähittäismyyntilupaa 10 b §:n vastaisesti; taikka*

4) *tukkumyynnissä jälleenmyy tai muutoin luovuttaa tupakkatuotteita muulle kuin toiselle tukkukaupalle tai vähittäismyyntiluvanhaltijalle 10 c §:n vastaisesti,*

on tuomittava *tupakan myyntirikkomuksesta* sakkoon.

31 d §

Joka elinkeinotoiminnassa myy tai muutoin luovuttaa *tupakkatuotteita, joita ei ole testattu 6 a §:n mukaisessa hyväksytyssä testauslaboratoriossa tai joista ei ole toimi-*

kunnan antaman kiellon vastaisesti edelleen elinkeinotoiminnassa myy tai muuten luovuttaa tupakkatuotteita, joita ei ole testattu 6 a §:n mukaisessa hyväksytyssä testauslaboratoriossa taikka joista ei ole toimitettu 6 c §:ssä tarkoitettuja tietoja taikka joiden pakkausmerkinnät eivät ole 7 §:n 1–3 momentin tai 7 a §:n 1 momentin mukaiset, on tuomittava tupakkalain vastaisen tuotteen myymisestä sakkoon.

tettu 6 c §:ssä tarkoitettuja tietoja tai joiden pakkausmerkinnät eivät ole 7 §:n 1–3 momentin taikka 7 a §:n 1 momentin mukaisia taikka myy tai muutoin luovuttaa suussa käytettävää tupakkaa tupakkalain 10 a §:n kiellon vastaisesti

on tuomittava *tupakkalain vastaisen tuotteen myynnistä* sakkoon.

33 a §

Kunta voi korvauksetta peruuttaa vähittäismyyntiluvan määrääjäksi, vähintään viikoksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi, jos 10 b §:ssä tarkoitettun vähittäismyyntiluvan haltija kunnan tai muun valvontaviranomaisen kirjallisesta huomautuksesta tai varoituksesta huolimatta:

1) mainostaa tupakkatuotteita tai tupakointivälineitä tai harjoittaa näiden muuta myyminen edistämistoimintaa;

2) myy tai muutoin luovuttaa tupakkatuotteita tai tupakointivälineitä elinkeinotoiminnassa tämän lain vastaisesti;

3) jättää ilmoittamatta 10 b §:n 3 momentissa tarkoitettuja olennaisia tietoja.

Kunta voi korvauksetta peruuttaa 10 b §:ssä tarkoitettun vähittäismyyntiluvan pysyvästi, jos annettu kirjallinen huomautus tai varoitus ei ole johtanut toiminnassa esiintyneiden 1 momentissa tarkoitettujen epäkohtien poistamiseen ja lain rikkominen on toistuvaa tai tahallista ja se on myös kokonaisuutena arvostellen törkeää.

Kunta voi korvauksetta peruuttaa myyntiluvan pysyvästi, jos 10 b §:ssä tarkoitettu myyntiluvan haltija myy, säilyttää tai antaa säilyttää myyntipaikassa tupakkatuotteita, joiden myynti on tämän lain mukaan kielletty tai jotka eivät ole tämän lain mukaisia.

Pysyvästi peruutettu vähittäismyyntilupa voidaan myöntää uudelleen hakemuksesta aikaisintaan vuoden kuluttua vähittäismyyntiluvan peruuttamisesta.

34 §

Edellä 31 §:ssä tarkoitettun rikoksen johdosta on rikoksen tekijälle tai sille, jonka puolesta tai hyväksi hän on toiminut, tuotava taloudellinen hyöty tuomittava valtiol-

34§

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

le menetetyksi. Ellei hyötyä voida tarkoin laskea, se on toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen arvioitava. Omaisuus tai sen arvo, jonka osalta 31 §:ssä tarkoitettuja säännöksiä on rikottu, on tuomittava kokonaan tai osaksi valtiolle menetetyksi, ellei menetetyksi tuomitseminen ole rikkomuksen vähäisyyden huomioon ottaen kohtuutonta.

35 §

Muutosta 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa sekä 25 a §:n 1 momentissa tarkoitettua taksaa koskevaan päätökseen haetaan noudattaen, mitä muutoksenhausta kuntalaissa (365/1995) säädetään.

35 §

Muutosta 10 b §:ssä tarkoitettua myyntilupaa, 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettua valvontasuunnitelmaa ja 25 a §:ssä tarkoitettuja taksoja koskevaan päätökseen haetaan noudattaen, mitä muutoksenhausta kuntalaissa (365/1995) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuukautta 20 .

Elinkeinotoiminnassa saa 10 b §:n estämättä myydä tai muutoin luovuttaa tupakkatuotteita yhden vuoden ajan lain voimaantulosta, jos tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupahakemus on jätetty asianomaiselle kunnalle kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Tukkumyynnissä saa 10 c §:n estämättä myydä tai muutoin luovuttaa jälleenmyyntiin tupakkatuotteita yhden vuoden ajan lain voimaantulosta, jos ostaja on tehnyt vähittäismyyntilupahakemuksen asianomaiselle kunnalle kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Elinkeinotoiminnassa saa myydä tämän lain voimaan tullessa olemassa olevia 7 §:n 1 momentin vastaisia vähittäismyyntipakkauksia kuuden kuukauden ajan lain voimaantulosta.

Elinkeinotoiminnassa saa myydä savukkeita, vaikka ne eivät täytä 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuja paloturvallisuusvaatimuksia, vuoden ajan lain voimaantulosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.